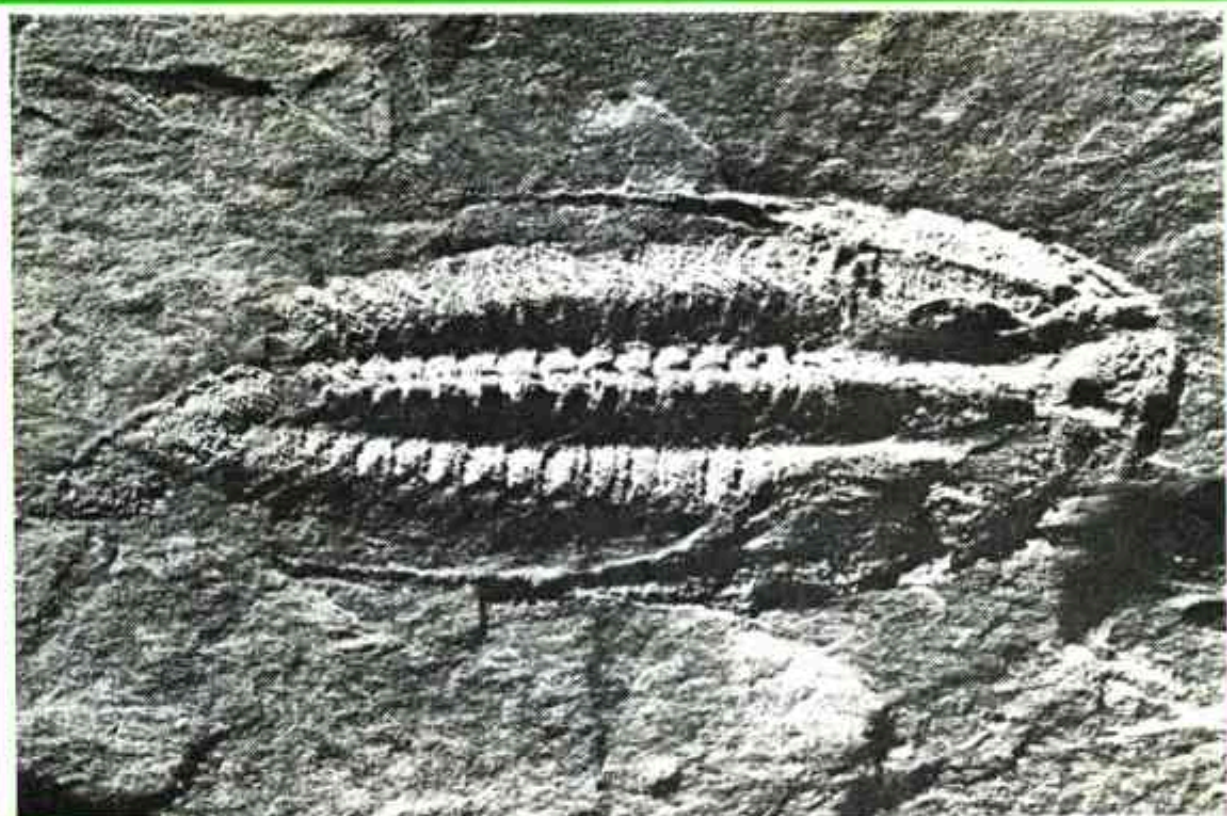
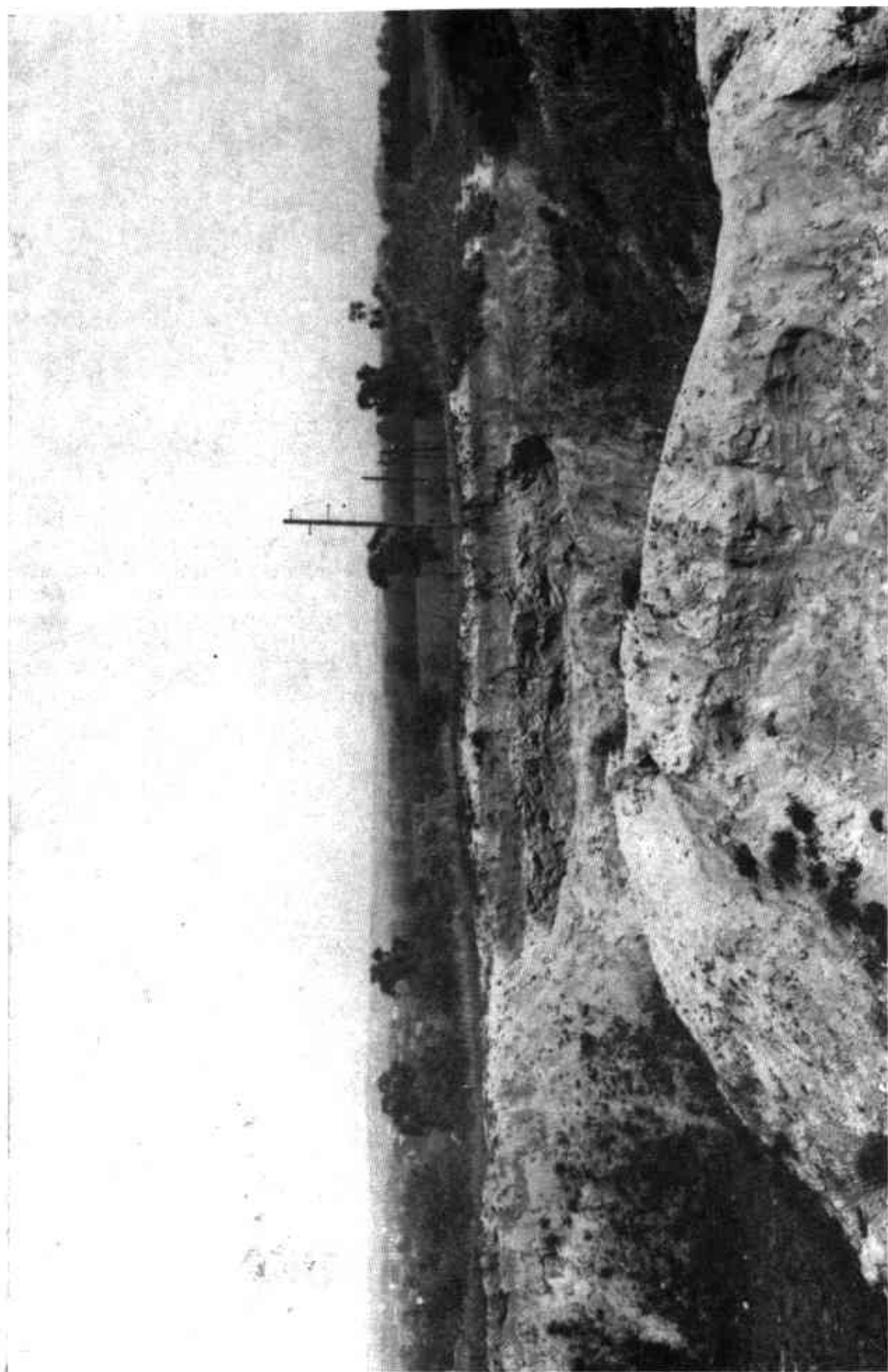

231 zprávy '84

KRAJSKÉHO
VLASTIVĚDNÉHO MUZEA
V OLOMOUCI

Lokalita Slatinky — pohled na odkrytou hranici vrstvy č. 2 a 3. (K článku A. Kupkové)

Astrid K u p k o v á

Příspěvek ke stratigrafii miocenních sedimentů na lokalitě Slatinky

Úvod

Práce je součástí závěrečné zprávy tematického úkolu: „Výzkum terciérní fauny na lokalitě Slatinky“, který byl začleněn do resortního výzkumného úkolu ministerstva kultury ČSR č. R-21/73 C.

Cílem úkolu bylo komplexní geologicko-paleontologické zpracování, záchranný sběr a dokumentace ohrožené lokality Slatinky. Přestože se jednalo o jeden z posledních výjimečně faunisticky bohatých odkryvů v této oblasti, došlo k postupnému zavalení naleziště odpadem a tím k jejímu zániku.

Zkoumaná lokalita se nachází jihozápadně od obce Slatinky na hranici okresu Olomouc—Prostějov. Od obce Lípy směrem k hlavní silnici na Prostějov se odbočí doprava severozápadně k obci Slatinky. Od rozcestí 280 m z této silnice doleva vedla vozová cesta přímo do pískovny. Byly zde odkryty (bádenské) sedimenty lanzendorfské série vyvinuté v písčité facii.

G e o l o g i c k é p o m ě r y

Neogén Olomoucka a Prostějovska patří k vněalpské části vídeňské pánve. Pískovna se nacházela ve střední části Hornomoravského úvalu rozkládajícího se na západní straně mezi Dražanskou vrchovinou a na východní straně ohraničená Nížkým Jeseníkem.

Sedimenty středního a jižního Hornomoravského úvalu patří spodnobádenskému stupni. Byla to poslední mořská záplava šířící se z oblasti Středozemního moře a postupující na vnějším okraji Alp a Karpat do Hornomoravského úvalu.

Při okraji spodnobádenského zálivu se v Hornomoravském úvalu ukládaly litorální sedimenty — štěrky (Kaple), písky (Slatinky), písčité vápence (Určice), brekcie, lithothamniové vápence (Služín), prahové ústřicové slíny (Koběřice, mezi Kaplí a Slatinkami). Severní okolí Prostějova je denudační zbytek ústřicového slapu v oblasti čelechovického devonu mezi Kaplí a Slatinkami v náloži devon-

ských vápenců. Zde se nacházejí hojně ústřice *Gryphaea (Crassostrea) gryphoides* (SCHLOTHEIM), dále zde byly nalezeny ústřice *Ostre (Ostrea) digitalina* EICHWALD a *Pycnodonta navicularis* BROCHI. Jde o typickou ústřicovou asociaci s velkým množstvím jedinců při malém počtu druhů.

Přehled prací o výzkumu na lokalitě Slatinky

R. J. SCHUBERT (1913) popsal foraminiferovou faunu z Hluchova, Lhoty, Slatinic a Slatinek. Z makrofauny uvádí od Slatinek ústřici *Ostrea boblayi* DESHAUVES, 1832.

M. REMEŠ—R. KETTNER (1922—23) popisují čelechovický devon se stručným přehledem miocénu této oblasti. M. REMEŠ (1930) popisuje miocén na čelechovickém devonu a zmiňuje se o *Clypeasteru* ze Slatinek. J. BLEKTA (1933) pojednává o nálezu miocenních zkamenělin na Prostějovsku (Slatinky, Brodek, Nezamyslice). E. KOSTKA (1931) se zabýval výzkumem neogénu olomoucké pánve po stránce mikrofaunistické. Popisuje lokality—Lípy (dříve Andlerka), Slatinice, Slatinky a Smržice.

V. KALABIS uveřejnil mnoho článků, které přinesly nové poznatky o miocénu Prostějovska a Olomoucka. V „Monografii Clypeasterů československého miocénu“ (1949) uvádí rod *Clypeaster* ze Slatinek. V článku (1956) K výskytu cerithií a „*Melanopsis martiniana*“ v okolí Olomouce, diskutuje o výskytu cerithií ze Slatinek. V dalším příspěvku (1960) — „Nové nálezy miocenních ježovek na Moravě s dodatkem ze Západního Slovenska“, se zmiňuje o malé ježovce ze Slatinek. V roce 1961 ve sborníku Vlastivědného muzea v Prostějově vycházejí články „O druhu *Clypeaster partschi* MICHELIN, 1861 z miocénu od Slatinek“, kde popisuje vývojovou řadu druhu *Clypeaster campanulatus partschi* MICHELIN, 1861 (1961a). Další článek „Několik poznámek k miocenním pectinidům Prostějovska“ (1961b) a článek „Nález ježovky *Scutella* LAMARCK, 1816 v miocenním jemném písku u Slatinek.“ (1961c).

A. KUPKOVÁ (1981) v článku „Miocenní ježovky z lokality Slatinky,“ se zabývá clypeasteridními ježovkami.

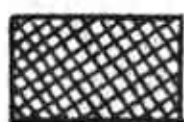
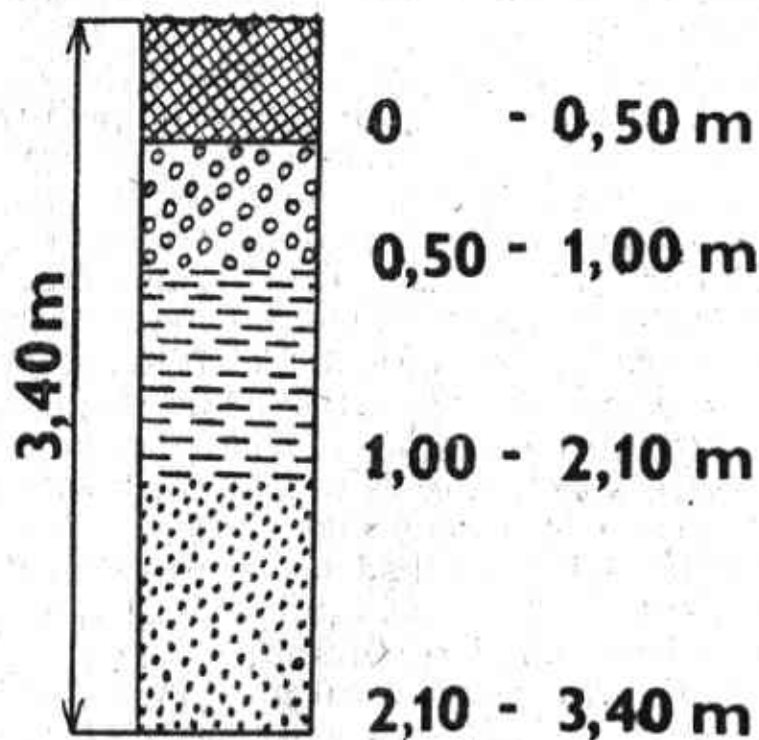
Profil miocenními sedimenty jižní stěny pískovny

Písky byly odkryté ve stěně, dlouhé asi 60 m a vysoké 3—4 m. V roce 1982 byly provedeny vrty A 1, A 2. Vrt A 1 byl vzdálený 20 m jižně od střední stěny pískovny. Mocnost miocenních sedimentů u vrtu A 1 je 11,5 m. Vrt A 2 byl proveden 141 m od A 1, východně k hlavní silnici na Prostějov. Mocnost miocenních sedimentů u vrtu A 2 je 19,5 m. Podloží tvoří devonské vápence. Biostratigraficky budou vrty vyhodnoceny po zpracování mikrofauny.

Odkrytý profil bývalé pískovny tvoří následující vrstevní sled (obr. na str. 3).

1. Podložní vrstvu tvoří 1—1,30 m mocný světle šedozelený yápnitý jíl. E. KOSTKA (1931) uvádí seznam foraminifer z podložního jemného písku lokality Slatinky. M. VAŠÍČEK (1946) z mikrofauny ze spodní části jílu zjistil nejčtenější zastoupení *Elphidium lessonae* d'ORB,

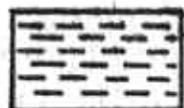
PROFIL MIOCENNÍMI SEDIMENTY JIŽNÍ STĚNY PÍSKOVNY U SLATINEK

KVARTERNÍ POKRYV

**HRUBOZRNNÝ KŘEMITO-VÁPNITÝ
PÍSEK**

**JEMNÝ SLÍDNATÝ JÍLOVITÝ
PÍSEK**

VÁPNITÝ PÍŠČITÝ JÍŁ

V podložní vrstvě jsem našla dobře zachovalý žraločí zub o velikosti 25 mm × 15 mm — *Odontaspis (Synodontaspis) acutissima acutissima* (AGAS), A. KUPKOVÁ (1973).

2. V nadloží vápnitého jílu je žlutý, jemný, slídnatý, jílovitý písek (mocnost 1,00—2,10 m). Hojně se zde vyskytují pectinidi, kteří do posud nebyli zpracováni. Při výzkumu jsem našla misky *Chlamys scabrella lomnickii* (HILBER), která je zde dominantním druhem, dále *Chlamys multistriata* POLLI, *Chlamys* sp., *Pecten fuchsi styriacus* HILBER, *Flabellipecten* cf. *besseri* (ANDRZEJOVSKI), *Amiantis* sp., *Tracia* sp., *Ostrea (Ostrea) lamellosa* BROCHI, vnitřní jádra gastropodů inc. gen. et sp.

V této vrstvě byla nalezena V. KALABISEM (1961) plochá ježovka *Scutella vindobonensis* LAUBE. (Zatím jediný exemplář z této lokality); je uložen v soukromé sbírce doc. dr. V. Kalabise.

Ze střední vrstvy jemnějšího slídnatého písku V. KALABIS (1956) popisuje cerithia zachována ve formě otisků a jader většinou neúplná a těžko určitelná. Vlastní sběry jsem mohla určit pouze jako *Pirenella* sp. Podle H. WOLFA (1863) k otázce cerithií v okolí Olomouce nejde o *Cerithium rubiginosum* EICHWALD. Podle TOULY, *Cerithium pictum* = *Pirenella picta* (DEFRANCE). V. KALABIS, (1956 b) se domnívá, že toto určení neodpovídá slatinickým cerithiím. Závěrem k této otázce konstatuje, že určení Wolfovo ani Touly není správné a zvláště citace Wolfova z roku 1863 mohla by vést k mylné domněnce o sarmatských usazeninách. Ve skutečnosti jde o bádenské sedimenty s cerithiemi, jejichž druhové určení je třeba hledat v okruhu druhu *Pirenella schaueri* HILBER.

3. Nadložní vrstva (mocnost 0,50—1,00 m) je tvořena hrubozrnnými křemito-vápnitými písky. Granulometrická charakteristika zrn křemene je 2—5 mm. Křemitý materiál těchto písků pochází nejspíše z blízkých spodnodevonských slepenců a křemenců mezi Slatinkami a Kaplí. Zde se nacházejí především *Pecten aduncus* EICHWALD *Discorps* sp., *Mytilus* sp., *Conus* sp., *Fusus* sp., *Nassa* sp., *Vermetus* sp. Dále makroskopické foraminifery v hojném počtu zastoupena *Heterostegina costata* d'ORB. Schránky jsou většinou silně korodovány. Při bázi nejvyšší vrstvy se hojně vyskytuje *Heterostegina simplex* d'ORB. V menším množství jsou zastoupeny druhy *Heterostegina* aff. *granulatatesta* PAPP. et KÜPPER a *Heterostegina* sp. V této vrstvě se hojně vyskytují ježovky — *Clypeaster campanulatus partschi* MICHELIN. Během výzkumu se mi podařilo získat ježovky tohoto druhu od velmi mladých jedinců až po dospělá vývojová stadia. Dále *Echinolampas (Macrolampas) hemisphaericus* LAMARCK. U tohoto druhu byla sestavena vývojová řada od mladých exemplářů po mladší dospělá stadia.

Desítky misek ústřic jsem našla jihozápadně od pískovny 50 m směrem ke Kapli. Nachází se zde zbytek ústřicového slapu v nadloží

devonských vápenců. Zde se vyskytuje hojně *Gryphaea* (*Crassostrea*) *gryphoides* (SCHLOTHEIM). Jedná se o velké ústřice, jejichž schránky dosahují 10–30 cm, dále jsem zde našla misky *Ostrea fimbriata* GRAT, *Pycnodonta navicularis* BROCCCHI a *Ostrea digitata* EICHWALD.

Faunistický seznam dosud známých druhů z lokality Slatinky

Serpula sp.
Chlamys scabrella bohemensis (MAYER)
Chlamys scabrella lomnickii HILBER
Chlamys multistriata POLLI
Chlamys sp.
Pecten aduncus EICHWALD
Pecten fuchsi styriacus HILBER
Flabellipecten cf. *besseri* (ANDRZEJOWSKI)
Pecten sp.
Ostrea digitalina EICHWALD
Ostrea fimbriata GRAT
Ostrea gingensis (SCHLOTHEIM)
Ostrea lamellosa BROCCCHI
Gryphaea (*Crassostrea*) *gryphoides* (SCHLOTHEIM)
Pycnodonta navicularis BROCCCHI
Amiantis sp.
Discorps sp.
Mytilus sp.
Trachia sp.
Conus sp.
Fusus sp.
Nassa sp.
Pirenella sp.
Pirenella? picta (DEFRANCE)
Vermetus sp.
Balanus sp.
Clypeaster campanulatus partschii MICHELIN
Echinolampas (*Macrolampas*) *hemisphericus* (LAMARCK)
Echinolampas sp.
Scutella sp.
Scutella sp., cf. *S. vindobonensis* LAUBE
Odontaspis (*Synodontaspis*) *acutissima acutissima* (AGAS.)
Heterostegina costata DÖRB.
Heterostegina aff. *granulatatesta* PAPP–KÜPPER
Heterostegina simplex DÖRB.
Heterostegina sp.

Závěr

V předložené práci jsou uvedeny všechny doposud zjištěné taxony makrofauny miocenních sedimentů z lokality Slatinky. Během výzkumu jsem vyčlenila faunistická společenstva v jednotlivých souvrstvích zkoumaného profilu. Systematicky jsem zpracovala čeledi *Numulitidae*, *Pectinidae*, *Ostreidae* (budou publikované v samostatné studii) a *Clypeasteridae* (A. KUPKOVÁ, 1981).

V práci nejsou zahrnuty výsledky předběžného zpracování mikrofauny vrtů, nutné ke stratigrafickému a paleoekologickému vyhodnocení zkoumaných sedimentů.

Získaný dokladový materiál z uvedené lokality je uložen v paleontologickém sbírkovém fondu Krajského vlastivědného muzea v Olomouci a bude použit v širším měřítku k dokumentaci neogénu na Moravě.

L i t e r a t u r a

BARTH V. (1961): Další poznámky dr. Remeše ke geologii olomouckého a prostějovského okolí. Sbor. vlastivěd. Muz. v Prostějově, 9—16. Prostějov.

BLEKTA J. (1933): Nálezy miocenních zkamenělin na Prostějovsku, 86—87. Věstn. Klubu přírodověd. v Prostějově za roky 1932—1933, 86—87. Prostějov.

FRIEDBERG W. (1934—1936): Miezaki miocenské zien polskich. Pars II. — Lamellibranchiata Krakov.

HÖRNES M. (1870): Die Fossilen Mollusken des Tertier—Beckens von Wien. II. Band: Bivalven. Wien.

KALABIS V. (1937a): Příspěvek k stratigrafii miocénu u Prostějova. Sbor. Klubu přírodověd. v Brně, roč. XX. Brno.

— (1949): Monografie Clypeasterů československého miocénu. Rozpravy Státního geolog. ústavu, sv. XI, 1—115. Praha.

— (1956a): Poruchy vrstev v neogenních sedimentech okolí Olomouce. SLUKO, oddíl A—II/1954, 69—72. Olomouc.

(1956b): K výskytu cerithií a „*Melanopsis martiniana*“ v okolí Olomouce. SLUKO, oddíl A—II/1954, 145—151. Olomouc.

— (1961): O „druhu“ Clypeaster partschi Michelin, 1861 z miocénu od Slatinek u Prostějova na Moravě. Sbor. vlastivěd. Muz. v Prostějově, přír. vědy, 76—84. Prostějov.

— (1961): Nález ježovky rodu *Scutella* Lamarck, 1816 v miocenním jemném písku u Slatinek. Sbor. vlastivěd. Muz. v Prostějově, přír. vědy, 135—163. Prostějov.

— (1961): Několik poznámek k miocenním Pectinidům Prostějovska. Sbor. vlastivěd. Muz. v Prostějově, přír. vědy, 133—134. Prostějov.

KOSTKA E. (1931): Beiträge zur Kenntnis des Neogen von Nord Mähren und Schlesien. Verh. Naturhist. Ver. Brünn, Band LXII. 1930, 81—105 Brünn.

KUPKOVÁ A. (1973): K současnému stavu paleontologických sbírek ve Vlastivědném ústavu v Olomouci. Zpr. Vlastivěd. Úst. v Olomouci. Číslo 161, 23—24. Olomouc.

— (1980): Výzkum tercierní fauny na lokalitě Slatinky. Krajské vlastivěd. muzeum, 1—41 MS Olomouc.

— (1981): Miocenní ježovky z lokality Slatinky. Zprávy KVMO. Číslo 209, 1—7. Olomouc.

SMYČKA F. (1906): O miocenových usazeninách na devonských vápencích u Čelechovické Kaple blíž Prostějova. Věstn. Klubu přírodověd. v Prostějově za rok 1905, roč. VIII, 115—119. Prostějov.

TOULA F. (1893): Zur Geologie der Bacht von Olmütz in Mähren. Neu. JB. Mineral. etc. Bd. I, 105—110. Stuttgart.

WOLF H. (1861—1862): Tertiär und Diluvium zwischen Olmütz und Brünn. JB. K.—Kön. geol. Reichsanst. (Wien.), Bd. 13, 574—588. Wien.

ZAPLETAL K. (1954): Přehled geologie Olomouckého kraje. SLUKO Olomouc.

ZAPLETAL J.—PEK I. (1971): 2. ex.: Třebíč—Slatinky—Čelechovice na Hané, 38—41. In: Barth. V. et al.: Geologická exkurze do Hornomoravského úvalu a okolí. — Přírodovědecká fak. UP Olomouc.

**Encrinurus punctatus (Wahlenberg, 1821) z glaciofluviálních
uloženin od Píště u Hlučína**

Ú v o d

Při systematickém výzkumu fauny v glaciofluviálních uloženinách od Píště u Hlučína se podařilo jednomu z nás (I. P.) nalézt izolované pygidium encrinuridního trilobita, které náleží druhu *Encrinurus punctatus* (WAHLENBERG, 1821) a je konspecifické s dříve uvedeným nálezem J. ŠUFA (1958) z téhož naleziště. Dále zde vyobrazujeme cephalon a trup tohoto druhu a to poprvé z našeho souvkového materiálu.

S y s t e m a t i c k á č á s t

Encrinuridae ANGELIN, 1854

Encrinurinae ANGELIN, 1854

Encrinurus Emmrich, 1844

Typický druh: *Entomostracites punctatus* WAHLENBERG, 1821.
Silur (wenlock); Gotland.

Encrinurus punctatus (WAHLENBERG, 1821)

Tab. 1, obr. 1—5

1978 *Enrinurus punctatus* (WAHLENBERG); Männil, str. 109, tab. 1, obr. 1—7; tab. 2, obr. 1—6.

Zde je uvedena podrobná synonymika druhu, kterou doplňujeme:

1958 *Encrinurus punctatus* (WAHLENBERG); ŠUF, str. 335, tab. XV, obr. 3.

1967 *Encrinurus punctatus* (WAHLENBERG); HUCKE-VOIGT, str. 62, 64, tab. 28 obr. 7—8.

1979 *Encrinurus* (*Encrinurus*) cf. *punctatus* 2; NEBEN — KRUEGER, tab. 132, obr. 9—11.

Poznámky: v našem glaciofluviálním materiálu byl doposud tento druh nalezen pouze dvakrát. Je to izolované pygidium (orig ŠUF, 1958, tab. XV, obr. 3) a jedinec s odlomeným pygidiem (coll. ŠUF, nepubl.), zde vyobrazený na tab. I, jako obr. 1—3. Všichni tyto jedinci zcela souhlasí s exempláři, které byly již dříve vyobrazeny např. TRIPPEM (1962) nebo MÄNNILEM (1978). Připomínáme, že hlava vyobrazeného jedince se svou jemnější granulací blíží kranidiu, které vyobrazil TRIPP (1962) na tab. 65, obr. 11. Naproti tomu pygidium velmi značně upomíná na pygidia, popsaná a vyobrazená SCHRAN-

KEM (1972) jako *Encrinurus* cf. *punctatus* 2 ze souvkových valounů Německa (primární výskyt: Gotland, ludlow).

Výskyt v ČSSR: Píšť u Hlučína (pískovna). Glaciofluviální šterky a šterkopísky sálského zalednění; stadiál Drenthe. Nalezené exempláře pocházejí z beyrichiového vápence, který svým stářím odpovídá svrchnímu ludlowu Skandinávie.

Literatura

HUCKE K. (1967): Einführung in die Geschiebeforschung (Sedimentärgeschiebe). Oldenzaal.

MÄNNIL R. (1978): Wenlockian trilobites of the *Encrinurus punctatus* species-group of the east Baltic. — Izv. Akad. Nauk ESSR (geol.), 27, 3, 108—115 (in Russian). Tallin.

NEBEN W.—KRUEGER H. H. (1979): Fossilien kambrischer, ordovizischer und silurischer Geschiebe. — Staringia, 3, 1—63. Oldenzaal.

SCHRANK E. (1972): Proetacea, Encrinuridae und Phacopina (Trilobita) aus Silurischen Geschieben. — Geologie, 21, 76, 1—105. Berlin.

ŠUF J. (1958): Příspěvek k poznání prvohorní zvířeny bludných balvanů na severní Moravě a Slezsku. — Přírodověd. Sbor. Ostrav. Kraje, 19, 3, 321—342. Ostrava.

TRIPP R. P. (1962): The Silurian Trilobite *Encrinurus punctatus* (Wahlenberg) and allied species. — Palaeontology, 5, 3, 460—477. London.

Vysvětlivky k tabulce I

Vyobrazení jedinci byli před fotografováním bělení chloridem amonným (NH_4Cl). Vyobrazený materiál je uložen ve sbírkách katedry geologie hornicko-geologické fakulty Vysoké školy báňské v Ostravě (zkratka VŠB + inventární číslo) a ve sbírkách Krajského vlastivědného muzea v Olomouci (zkratka KVMO + inventární číslo).

Encrinurus punctatus (Wahlenberg, 1821)

- 1 — neúplný cephalon s částí trupu; původní krunýř částečně zachovaný. Píšť u Hlučína. VŠB 150. $\times 3,5$.
- 2 — týž jedinec, detailní pohled na granulaci levé části glabely. $\times 7$.
- 3 — týž jedinec, dorzální pohled na neúplný trup. $\times 3,5$.
- 4 — neúplné pygidium; původní krunýř částečně zachován. Píšť u Hlučína. KVMO 5 155. $\times 5$.
- 5 — týž exemplář, negativní otisk. Píšť u Hlučína. KVMO 5 156. $\times 5$.

Zusammenfassung

***Encrinurus punctatus* (Wahlenberg, 1821) aus den Glazialablagerungen in Píšť bei Hlučín**

Bei dem systematischen Sammeln der Fauna in den Glazialablagerungen in Píšť bei Hlučín (Sandgrube in Píšť bei Hlučín (Nordmähren, ČSSR); Saalevereisung, Stadial Drenthe, erratisches Material von Inlandeisablagerungen) hat einer von uns (I. P.) ein isoliertes Pygidium von encrinuriden Trilobiten gefunden.

Dieser gehört zur Art *Encrinurus punctatus* (WAHLENBERG, 1821) und ist kon-spezifisch mit früherem Fund von Prof. J. ŠUF aus derselben Lokalität.

In unserem Glazialablagerungen Material wurde diese Art bisher nur zweimal gefunden. Die gefundenen Pygidium übereinstimmen mit den Exemplaren, die schon früher abgebildet wurden (von TRIPP 1962 oder von MÄNNIL 1978). Wir bemerken, dass sich der Kopf des abgebildeten Exemplars mit der feineren Gra-nulation zum Cranidium nähert was TRIPP (1962) auf Taf. 65, Bild 11 abgebildet hat.

Das Pygidium dagegen sehr bedeutend den Pygidien ähnlich ist, die von SCHRANK (1972) wie *Encrinurus cf. punctatus* 2 in den erratischen Schottern des oberen Ludlow in Gottland beschrieben und abgebildet wurden.

Tafel I

Die abgebildeten Exemplaren wurden vor dem Photographieren durch Ammo-niumchlorid weiss gemacht. Das abgebildete Material befindet sich in den Sammlungen des geologischen Lehrstuhles der Fakultät für Bergbau und Geolo-gie an der Montanistischen Hochschule in Ostrava (VŠB) und in den Sammlun-gen des Bezirkslandeskundemuseum in Olomouc (KVMO).

Encrinurus punctatus (Wahlenberg, 1821)

- 1 — unvollendetes Cephalon mit einem Thoraxteil; ursprünglicher Exoskeleton partiell erhalten. Píšť bei Hlučín. VŠB 000.x3,5.
- 2 — dasselbe Exemplar, detaile Ansicht auf die Granulation des linken Teils von Glabella. x 7.
- 3 — dasselbe Exemplar. dorsale Ansicht auf den unvollendeten Thorax. x 3,5.
- 4 — unvollendetes Pygidium, ursprünglicher Exoskeleton partiell erhalten. Píšť bei Hlučín. KVMO 5 155. x 5.
- 5 — dasselbe Exemplar, negative Abdruck. Píšť bei Hlučín. KVMO 5 156. x 5.

Adresy autorů: RNDr. Ilja P e k, katedra geologie a ochrany přírodních zdrojů, pří-rodovědecká fakulta Univerzity Palackého, Leninova 26, 771 46 Olomouc.

RNDr. Jiří V a n ě k, Martinovská 21, 190 00 Praha 9-Prosek.

Jiří Z i m á k

Nález supergenní síry v Ludmírově

Asi 500 m jižně od Ludmírova (sev. od Konice) našel Jan V ý - m o l a ze ZO ČSS 7—03 Javoříčko při speleologickém výzkumu ú-lomky křemenné žíly s pseumorfózami limonitu po hexaedrických krystalech pyritu. Žilovina obsahuje četné dutiny vzniklé vyloučením sulfidů — pyritu a pravděpodobně i chalkopyritu, jenž nebyl makro-

skopicky zjištěn, avšak jeho přítomnost mezi primárními minerály lze předpokládat podle hojných povlaků malachitu na puklinách a drobných jehličkovitých krystalů tohoto minerálu v kavernách.

Stěny jedné z dutin jsou pokryty světle žlutou práškovitou hmotou, která byla rentgenometrickou analýzou (analytik dr. J. Kameníček — katedra anorg. chemie, UP Olomouc) identifikována jako rombická modifikace síry.

Ryzí síra vzniká v přírodě při nejrůznějších procesech. Jako produkt supergenních pochodů je poměrně vzácná a vyskytne-li se, pak jen ve zcela nepatrném množství. Její nálezy nemají žádný praktický význam, svědčí však o rozmanitosti procesů probíhajících v supergenní zóně.

Dokladový materiál je uložen ve sbírkách mineralogicko-petrografického oddělení KVMO pod čís. přír. M-18/82.

Jaroslav Starý

DOPLŇKY K FAUNISTICE ČELEDI CYLINDROTOMIDAE (DIPTERA) V ČESKOSLOVENSKU

Čeď válečkovitých (*Cylindrotomidae*) představuje druhově málo početnou a dosti svéráznou skupinu nematocerních dvoukřídlých, rozšířenou jen v některých zoogeografických oblastech. Největší druhovou koncentrací má orientální oblast. Čeď spadá do příbuzenstva bahnomilkovitých (*Limoniidae*) a tiplicovitých (*Tipulidae*), s nimiž tvoří nadčeď *Tipuloidea*, a reprezentuje určitým způsobem přechod mezi oběma těmito rozsáhlými skupinami. Palearktičtí zástupci čeledi *Cylindrotomidae* se liší od příbuzných čeledí tipuloidních Dipter především tím, že žilka Sc (Sc_1) končí volně v křídelní membráně a nedosahuje okraje křídla. Larvy jsou vodní nebo suchozemské a vyznačují se četnými nápadnými výrůstky na těle. Živí se rostlinnými tkáněmi podobně jako housenky motýlů.

Na světě je známo asi 50 recentních druhů čeledi *Cylindrotomidae*, z nichž však pouze 6 jich žije v Evropě. Přitom všeobecně rozšířeny jsou jen 4 druhy, které se vyskytují též v ČSSR (*Cylindrotoma distinctissima**, *Phalacroceras replicata*, *Diogma glabrata* a *Trigona*

**C. distinctissima* se rozpadá na více poddruhů. V ČSSR žije nominální poddruh *C. distinctissima distinctissima*.

trisulcata). *Cylindrotoma nigriventris* je v rámci Evropy známá pouze z Finska (jinak též ze Sibiře a Altaje) (PEUS, 1952) a *Diogma caudata*, nedávno popsaná z Japonska (TAKAHASHI, 1960), byla nedlouho poté objevena ve Švédsku (TJEDER, 1975). Všech 6 evropských druhů je zahrnuto do připojeného určovacího klíče.

Cílem předkládaného příspěvku je shrnout dosavadní značně kusé faunistické znalosti o zástupcích čeledi *Cylindrotomidae* v Československu a především je doplnit o nové nálezy z poslední doby.

Práce může posloužit jako základ pro další výzkum této opomíjené skupiny dvoukřídlých. Druh *T. trisulcata* je hlášen jako nový pro Slovensko.

Většina citovaného materiálu pochází z mých vlastních sběrů uskutečněných převážně v rámci výzkumných úkolů, které jsou řešeny na zoologickém oddělení Krajského vlastivědného muzea v Olomouci. Jednotlivé kusy jsou z jiných zdrojů a sbírány jinými, na příslušném místě jmenovanými sběrateli, jimž patří za poskytnutí materiálu můj upřímný dík.

Klíč k určování evropských druhů čeledi *Cylindrotomidae*

- 1 Žilka M_{1+2} se větví v M_1 a M_2 , do okraje křídla ústí 4 mediální žilky.
..... *Cylindrotoma* MACQUART, 1834
 - a Scutellum zcela světlé; abdomen převážně světlý, žluohnědý; IX. tergít bez nápadných laterálních výběžků; aedeagus se třemi jednoduchými vrcholy.
..... *C. distinctissima* (MEIGEN, 1818)
 - Scutellum ve střední části tmavé; abdomen tmavý až černý, pouze postranní a zadní okraje tergítů světlé; IX. tergít laterálně nápadně potažen dozadu; aedeagus se štětičkami brv mezi jednotlivými vrcholy.
..... *C. nigriventris* LOEW, 1849
- Žilka M_{1+2} nerozvětvená, do okraje křídla ústí 3 mediální žilky. 2
- 2 Hlava a hrud s četnými hlubokými jamkami; příčka m-cu leží distálně od báze diskoidálního pole.
..... *Trilogma* SCHINER, 1836
..... *T. trisulcata* (SCHUMMEL, 1829)
- Hlava a hrud bez jamek; příčka m-cu v úrovni báze diskoidálního pole. 3
- 3 Hrud lesklá; do okraje křídla ústí 2 radiální žilky.
..... *Diogma* EDWARDS, 1938
 - a Žilka Sc_1 končí v úrovni rozvětvení Rs ; laterální výběžky IX. tergítu relativně krátké a široké, kratší než IX. tergít.
..... *D. glabrata* (Meigen, 1818)
 - Žilka Sc_1 končí v úrovni rozvětvení Rs ; laterální výběžky IX. tergítu dlouhé a štíhlé, dosahující délky IX. tergítu.
..... *D. caudata* TAKAHASHI, 1960
- Hrud matná; do okraje křídla ústí 3 radiální žilky.
..... *Phalacropera* SCHINER, 1836
..... *P. replicata* (LINNAEUS, 1758)

Cylindrotoma distinctissima (Meigen, 1818)

Náš nejhojnější druh čeledi vyskytující se na nejrozličnějších typech stanovišť. Je znám z Čech (KOWARZ, 1894; VIMMER, 1913), Moravy (STEIN, 1873; CZIŽEK, 1931; STARÝ & MARTINOVSKÝ, 1969) i Slovenska (KOWARZ, 1883; THALHAMMER, 1899; BRANCSIK, 1910). Citované nálezy potvrzují a rozšiřují znalosti o výskytu druhu ve všech hlavních územních celcích ČSSR.

Bohemia: Měchenice (okr. Praha—západ), VI. 1944, 1 ♂ (J. Kramář leg.); Krkonoše, Dlouhý vrch, 10. VII. 1960, 2 ♂♂; Horní Albeřice (okr. Trutnov), VI. 1957, 1 ♂ (vše P. Pecina leg.).

Moravia: Rohatec u Hodonína, 4. VIII. 1976, 1 ♂; Uherský Ostroh, 10. V. 1981, 2 ♂♂; Brno — údolí Bobravy u Želešic, 27. V. 1967, 1 ♀, 10. V. 1968, 2 ♂♂; Lobodice u Tovačova, 30. V. 1980, 2 ♂♂, 24. VII. 1980, 2 ♂♂, 6. VIII. 1980, 1 ♂, 21. V. 1981, 1 ♂, 21. V. 1982, 1 ♂; Slatinice (okr. Olomouc), Kosíř, 13. V. 1967, 3 ♀♀, 14. V. 1967, 1 ♂, 1 ♀; Horka nad Moravou, 15. V. 1970, 1 ♂, Dolany u Olomouce, Nové Sady, 1. VI. 1969, 1 ♀; Střeň, lužní les a břehy Moravy, 18. V. 1982, 1 ♂, 1 ♀, 5. VIII. 1982, 1 ♀, 17. V. 1983, 1 ♂, 27. VII. 1983, 1 ♂ (vše J. Starý leg.); Jívová u Olomouce, 6. VII. 1967, 1 ♂ (J. Martinovský leg.), 23. VI. 1982, 1 ♀ (J. Starý leg.); Moravičany (okr. Šumperk), 28. VII. 1971, 1 ♀; Klášterec u Šumperka, 8. IX. 1981, 1 ♂; Jeseníky, Branná, 9. VI. 1983, 1 ♂; Jeseníky, Filipovice (750 m), 30. VIII. 1983, 1 ♀; Jeseníky, Praděd, okolí Kursovní chaty, 4. VII. 1968, 1 ♂, údolí Bílé Opavy, 4. VII. 1968, 1 ♂; Jeseníky, Rejvíz (700 m), 22. IX. 1980, 1 ♂, 28. V. 1981, 1 ♂, 8. VII. 1981, 1 ♀, 1. IX. 1981, 1 ♂, 2. IX. 1982, 1 ♂, rašeliniště (750 m), 5. VIII. 1981, 2 ♀♀ (vše J. Starý leg.); Suchá Rudná (okr. Bruntál), 7. VI. 1964, 1 ♂, 27. VII. 1964, 1 ♂, 28. VII. 1964, 1 ♂; Karlovice (okr. Bruntál), 24. VI. 1967, 1 ♂ Dvorce (okr. Bruntál), 7. VI. 1964 1 ♂; Přerov, Žebračka, 25. V. 1968, 1 ♂ (vše J. Martinovský leg.); Hostýnské vrchy, Držková, 26. VII. 1980, 1 ♀ (V. Elšner leg., na světlo); Suchdol nad Odrou, 12. VI. 1980, 1 ♂; Beskydy, Pustevny (1000 m), 29. VI. 1982, 1 ♂; Hnojník (okr. Frýdek-Místek), břehy Ráztoky, 19. VIII. 1980, 1 ♂ (vše J. Starý leg.).

Slovakia: Šaštín (okr. Senica), 27. V. 1980, 1 ♂, 12. VIII. 1980, 1 ♂, 15. V. 1981, 1 ♂; Vysoké Tatry, Mlynická dolina, 5. VIII. 1973, 1 ♂ (vše J. Starý leg.); Bellanské Tatry, Tatranská Kotlina, údolí Belé (750 m), 27. VII. 1974, 5 ♂♂ (J. Martinovský & J. Starý leg.); Muráň, Hrdzavá dolina, 14. VI. 1982, 1 ♂; Slavec u Rožňavy, břehy Slané, 23. V. 1980, 1 ♂; Slovenský kras, Drienovec, 3. IX. 1980, 1 ♀ (vše J. Starý leg.).

Phalacroceras replicata (Linnaeus, 1758)

Poměrně řídký druh, sbíraný v poslední době jen výjimečně. Vyskytuje se při březích stojatých vod a na mokřadních biotopech v nižších polohách. Je hlášen pouze z Čech (DALLA TORRE, 1877; KOWARZ, 1894; VIMMER, 1913, 1925) a Moravy (CZIŽEK, 1931). Citovanými nálezy je potvrzen výskyt druhu v obou těchto oblastech. Ze Slovenska není zatím znám.

Bohemia: Františkovy Lázně, V., 1 ♂ (F. Kowarz leg.) (srov. KOWARZ, 1894); Mstětice (okr. Praha — východ), 29. IV. 1959, 1 ♂ (P. Pecina leg.).

Moravia: Moravičany (okr. Šumperk), 8. X. 1976, 1 ♂ (J. Starý leg.).

Diogma glabrata (Meigen, 1818)

Lokální druh obývající různé typy lesních biotopů, s převahou výskytu v lužních oblastech. Je znám z Moravy (STARÝ & MARTINOVSKÝ, 1969) a Slovenska (THALHAMMER, 1899). Citovaný materiál podstatně rozšiřuje znalosti o výskytu druhu na Moravě. Z Čech nebyl zatím publikačně hlášen.

Moravia: Lobodice u Tovačova, 10. VII. 1978, 1 ♂ (J. Martinovský leg.), 24. VII. 1980, 2 ♂♂, 1 ♀, 6. VIII. 1980, 1 ♀, 9. VII. 1981, 5 ♂♂, 2 ♀♀ (J. Starý leg.); Slatinice (okr. Olomouc), Kosíř, 21. VII. 1973, 1 ♂ (J. Starý leg.); Olomouc—Černovír, 21. VII. 1967, 1 ♂, 22. VII. 1967, 2 ♂♂ (J. Martinovský leg.) (srov. Starý & Martinovský, 1969); Březové u Litovle, 22. VI. 1982, 1 ♀ (J. Starý leg.); Jeseníky, Ondřejovice, 27. VII. 1965, 1 ♂ (J. Martinovský leg.); Hrobice (okr. Gottwaldov), 3. VIII. 1982, 1 ♀ (J. Starý leg.).

Triogma trisulcata (Schumme, 1829)

Druh je místy hojný na bažinách a mokřích loukách, především ve vyšších polohách. Je znám z Čech (KOWARZ, 1894; VIMMER, 1913) a Moravy (CZIŽEK, 1931). Citovaný materiál potvrzuje a doplňuje starší literární záznamy z obou těchto oblastí a přináší první údaje o výskytu druhu na Slovensku.

Bohemia: klíčava, 10. V. 1947, 1 ♂ (J. Slípka leg.); Radostín, Malé Dářko (620 m), 8. VI. 1980, 1 ♂ (J. Starý leg.).

Moravia: Hodonín, „Černé bláto“, 13. V. 1982, 1 ♂; Rohatec u Hodonína, 18. V. 1976, 1 ♂; Moravičany (okr. Šumperk), 28. V. 1974, 1 ♂, 12. V. 1977, 2 ♂♂; Děřichov n. Bystř., 14. V. 1975, 3 ♂♂, 2 ♀♀; Jeseníky, Rejvíz (700 m), 30. V. 1973, 1 ♀, rašeniště (750 m), 26. V. 1969, 3 ♂♂ (vše J. Starý leg.).

Slovensko: Šaštín (okr. Senica), 11. V. 1980, 1 ♂ Belianske Tatry, Tatranská Kotlina, Šarpanec (750 m), 30. V. 1976, 4 ♂♂, 1 ♀; Lendak, údolí Belé (700 m), 29. V. 1976, 1 ♂; Plešivec, údolí Štítniku, 20. V. 1980, 1 ♂; Turna nad Bodvou, 23. V. 1978, 1 ♂ (vše J. Starý leg.).

Literatura

BRANCIK K., 1910: A Trencsénvármegyében talált Dipterák felsorolása. Trencs. term. eg., 31—33 [1908—1910]: 127—158.

CZIŽEK K., 1931: Die mährischen Arten der Dipterenfamilien Limoniidae und Cylindrotomidae. Arb. ent. Abt. Mähr. Landesmus., 2, 207 pp., Brünn.

DALLA TORRE K. von, 1878: Entomologische Notizen aus dem Egerlande. Jahresber. naturhist. Ver. Lotos, 27: 91—208.

KOWARZ F., 1883: Adatok. Zemplénmegye természetrajzi ismeretéhez (III. Dr. Chyzer Kornél gyűjtemények zemplénmegyei legyei). Mag. orvos. term., 22: 233—246.

KOWARZ F., 1894: Limnobiidae in: Catalogus insectorum faunae Bohemicae. II. Fliegen (Diptera) Böhmens. 42 pp., Prag.

PEUS F., 1952: Cylindrotomidae in: E. Lindner: Die Fliegen der palaearktischen Region. 17. Lief. 169, 79 pp., Stuttgart.

STARÝ J. & MARTINOVSKÝ J., 1969: Tiplicovití (Tipulidae, Diptera) Černo-vířského lesa u Olomouce. Práce odboru přír. věd Vlastivěd. ústavu v Olomouci, č. 14, 19 pp.

STEIN F., 1873: Ein Ausflug nach dem Altvater—Gebirge. Stett. Zeitg. Ent., 34 : 233—243.

TAKAHASHI M., 1960: A revision of Japanese Cylindrotominae (Diptera: Tipulidae). Trans. Shikoku Ent. Soc., 6 : 81—91.

THALHAMMER J., 1899: Diptera in: Fauna Regni Hungariae. III. Arthropoda. Editio separata, 76 pp., Budapest.

TJEDER B., 1975: Harkrankar (Tipulidae, partim) och Glansmyggor (Ptychopteridae) i Messaureområndet. Norrbottens Natur, 30 (1974) : 63—67.

VIMMER A., 1913: Seznam českého hmyzu dvoukřídlého (Catalogus Dipteriorum). Entomologické příručky, 8, 99 pp., Praha.

VIMMER A., 1925: Larvy a kukly dvojkřídlého hmyzu středoevropského se zvláštním zřetelem na škůdce rostlin kulturních. 348 pp., Praha.

Summary

Additions to the faunistics of the family Cylindrotomidae (Diptera) in Czechoslovakia.

The 6 European species of the family *Cylindrotomidae* are keyed and new faunistic records are published of Czechoslovak species, viz. *Cylindrotoma distinctissima* (MEIG.), *Phalacrocerca replicata* (L.), *Diogma glabrata* (MEIG.) and *Triogma trisulcata* (SCHUMM.). For each species previous literature data, concerning Czechoslovakia, are reviewed. *T. trisulcata* is new for Slovakia.

Adresa autora: RNDr. Jaroslav Starý, Krajské vlastivědné muzeum, nám. Republiky 5. 771 73 Olomouc.

Jaroslav T o m á š e k

PRONIKÁNÍ TEPLOMILNÉ FLÓRY DO POVODÍ DŘEVNICE (OKRES GOTTWALDOV)

Řeka Dřevnice je jedním z levých přítoků řeky Moravy. Pramení v Hostýnských vrších na jihovýchodním úbočí Holého vrchu (kóta 742). Teče nejdříve jižním směrem, u Gottwaldova-Lípy se obrací k západu a tento směr udržuje až k ústí do řeky Moravy v Otrokovicích. Protéká severní části Vizovické vrchoviny. Údolí Dřevnice má západovýchodní směr a pokračuje na východě až za Vizovice, kde se zvedají severovýchodní výběžky Vizovické vrchoviny.

Podle fytogeografického členění Moravy a Slezska (DOSTÁL 1960). patří zkoumané území do oblasti západokarpatské květeny (*Carpatum occidentale*), do obvodu západobeskydské květeny (*Beschidicum occidentale*) — západobeskydské Karpaty — Vizovické hory.

Xerothermní flóra pronikla do této oblasti od jihu moravskými úvaly. Usadila se na výslunných, chráněných stráních a na vyhrátých železničních náspech.

Zaznamenávám pouze lokality, které jsem sám zjistil. Mnohé starší záznamy neodpovídají z větší části dnešní skutečnosti. Některá naleziště byla agrotechnickými a jinými zásahy poškozena, jiná úplně zanikla.

Odbornou nomenklaturu uvádím podle J. KOLBEKA a Z. NEUHÁUSLOVÉ (1982). V závorkách jsou uvedena léta nálezů.

Acer campestre L.: Gottwaldov-Želechovice (1946), Gottwaldov-Paseky (1947), Gottwaldov-Březnice (1947), Zádveřice (1948), Vizovice (1949), Gottwaldov-Mladcová (1964), Lukov (1965), Lutonina (1966), Jasenná (1966), Chrástěšov (1966), Klečůvka (1971), Gottwaldov-Lípa (1971), Podkopná Lhota (1972), Všemina (1974), Bratřejov (1974), Provodov (1976), Kašava (1976), Lužkovice (1980), Držková (1980), Vlčková (1980), Luhačovice (1980), Hostišová (1981).

Acinos arvensis (LAM.) DANDY: Gottwaldov-Prštné (1944), Gottwaldov-Zlín (1944), Gottwaldov-Lípa (1964), Vizovice (1971), Podkopná Lhota (1971).

Agrimonia eupatoria L. subsp. *eupatoria*: Gottwaldov-Zlín (1942), Gottwaldov-Želechovice (1964), Jasenná (1965), Lutonina (1968), Vizovice (1968), Kostelec-Štípa (1968), Zádveřice (1968), Slušovice (1970), Podkopná Lhota (1971), Vlčková (1973), Držková (1973), Ublo (1973), Bratřejov (1975), Provodov (1976), Lhotsko (1980), Gottwaldov-Březnice (1980), Hrobice (1982), Kašava (1982), Gottwaldov-Kudlov (1982).

Arabis hirsuta (L.) SCOP.: Březová (1950), Gottwaldov-Želechovice (1950), Vizovice (1950), Ublo (1950), Lukov (1965), Jasenná (1975), Kašava (1982).

Atriplex nitens SCHKUHR: Gottwaldov-Zlín (1946), Gottwaldov-Paseky (1947), Všemina (1961), Lhotsko (1964), Jasenná (1975), Gottwaldov-Malenovice (1975), Gottwaldov-Březnice (1975), Gottwaldov-Lípa (1974), Gottwaldov-Louky (1976), Zádveřice (1976), Slušovice (1977), Vizovice (1980), Lutonina (1980), Veselá (1981), Gottwaldov-Želechovice (1982).

Berteroa incana (L.) DC.: Gottwaldov-Malenovice (1949), Gottwaldov-Lípa (1967), Gottwaldov-Přiluky (1968).

Betonica officinalis L.: Gottwaldov-Zlín (1944), Gottwaldov-Březnice (1945), Lutonina (1950), Březůvky (1960), Jasenná (1966), Vizovice (1966), Podkopná Lhota (1971), Zádveřice (1971), Gottwaldov-Želechovice (1972), Lutonina (1973), Fryšták-Dolní Ves (1974), Ublo (1974), Trnava (1975), Hrobice (1976), Bratřejov (1977).

Brachypodium pinnatum (L.) BEAUV.: Kostelec-Štípa (1944), Jasenná (1949), Provodov (1976), Hrobice (1976).

Campanula cervicaria L.: Lužkovice (1948), Gottwaldov-Maleno-

vice [1949], Gottwaldov-Zlín [1950], Trnava [1950], Fryšták-D. Ves [1974], Všemina [1974].

Campanula glomerata L. subsp. *glomerata*: Vizovice [1944], Jasenná [1947], Bratřejov [1947], Ublo [1950], Zádveřice [1954], Gottwaldov-Lípa [1956], Gottwaldov-Želechovice [1956], Lhotsko [1968], Podkopná Lhota [1972], Držková [1973], Fryšták-D. Ves. [1974], Všemina [1974], Ublo [1974], Lutonina [1974], Hrobice [1977].

Cardaria draba (L.) DESV.: Gottwaldov-Louky [1940], Gottwaldov-Lípa [1941], Gottwaldov-Malenovice [1945], Gottwaldov-Zlín [1945], Gottwaldov-Prštné [1959], Gottwaldov-Želechovice [1959], Zádveřice [1959], Jasenná [1959], Vizovice [1959], Lutonina [1959], Lukov [1965], Slušovice [1976], Všemina [1981], Trnava [1982].

Cerinth minor L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Provodov [1944], Zádveřice [1945], Vizovice [1949], Lhotsko [1951], Lutonina [1971].

Cynanchum hirsutaria MEDICUS: Gottwaldov-Zlín [1948], Lhotsko [1950], Vizovice [1966].

Dianthus armeria L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Lukov [1943], Jasenná [1966], Všemina [1975].

Dianthus carthusianorum L. subsp. *carthusianorum*: Vizovice [1971], Podkopná Lhota [1971].

Dorycnium herbaceum VILL.: Gottwaldov-Zlín [1944], Gottwaldov-Kudlov [1946], Gottwaldov-Malenovice [1948], Gottwaldov-Mladcová [1948], Gottwaldov-Želechovice [1949], Provodov [1962], Gottwaldov-Březnice [1963], Březůvky [1968], Gottwaldov-Jaroslavice [1968].

Eryngium campestre L.: Gottwaldov-Zlín [1942], Zádveřice [1945], Lužkovice [1948], Gottwaldov-Tečovice [1948], Fryšták [1949], Slušovice [1962], Raková [1962], Vizovice [1962], Jasenná [1964], Hrobice [1977].

Falcaria vulgaris BERNH.: Gottwaldov-Tečovice [1948], Gottwaldov-Malenovice [1950], Gottwaldov-Louky [1956].

Filipendula vulgaris MOENCH: Všemina [1941], Gottwaldov-Zlín [1941], Zádveřice [1945], Gottwaldov-Mladcová [1964], Vizovice [1974], Jasenná [1974], Hrobice [1977], Trnava [1980], Podkopná Lhota [1980], Lukov [1980].

Genista germanica L.: Ublo [1950], Březová [1950], Slušovice [1952], Fryšták [1954], Provodov [1955], Trnava [1961], Hvozdná [1962], Kostelec-Štípa [1962], Bratřejov [1973], Jasenná [1973], Gottwaldov-Jaroslavice [1974], Vlčková [1975], Dešná [1975], Hrobice [1982], Klečůvka [1982].

Genista tinctoria L. subsp. *tinctoria*: Gottwaldov-Kudlov [1946], Lukov [1965], Lhotka u Malenovic [1968], Gottwaldov-Lípa [1970], Vizovice [1970], Jasenná [1970], Dešná [1970], Slušovice [1970], Lukoveček [1970], Kašava [1970], Gottwaldov-Březnice [1972], Vlčková [1973], Bratřejov [1974], Provodov [1976], Hrobice [1977],

Gottwaldov-Želechovice [1978], Podkopná Lhota [1980], Hvozdná [1981], Všemina [1981], Vítová [1981], Trnava [1982], Klečůvka [1982], Veliková [1982].

Geranium sanguineum L.: Lhotsko [1948], Vizovice [1951], Gottwaldov-Želechovice [1952], Dešná [1952], Jasenná [1954], Gottwaldov-Lípa [1964].

Hypericum perforatum L.: Gottwaldov-Zlín [1940], Gottwaldov-Mladcová [1964], Gottwaldov-Lípa [1964], Zádveřice [1964], Gottwaldov-Želechovice [1971], Podkopná Lhota [1971], Gottwaldov-Březnice [1972], Fryšták-Dolní Ves [1972], Ublo [1974], Vlčková [1975], Lutonina [1975], Bratřejov [1975], Provodov [1976], Hrobice [1976], Všemina [1980], Hostišová [1980], Vizovice [1980], Lukov [1981], Kašava [1982], Držková [1982], Gottwaldov-Paseky [1982], Hvozdná [1982].

Inula conyzia DC.: Fryšták [1950], Lukov [1964], Bratřejov [1974].

Inula salicina L. subsp. *salicina*: Gottwaldov-Zlín [1946], Ublo [1948], Kašava [1949], Gottwaldov-Příluky [1951], Vizovice [1972], Jasenná [1974], Lutonina [1974], Provodov [1976], Zádveřice [1976], Gottwaldov-Želechovice [1978], Všemina [1982].

Lactuca serriola L.: Gottwaldov-Prštné [1945], Gottwaldov-Zlín [1945], Gottwaldov-Malenovice [1974], Jasenná [1974], Vizovice [1980], Zádveřice [1980], Lukov [1980], Slušovice [1982], Veliková [1982].

Lavatera thuringiaca L.: Vizovice [1950], Lutonina [1951], Gottwaldov-Lípa [1963], Luhačovice [1970].

Lathyrus niger (L.) BERNH.: Provodov [1944], Gottwaldov-Zlín [1944], Jasenná [1949], Gottwaldov-Lípa [1964], Zádveřice [1964], Vizovice [1976], Všemina [1980], Gottwaldov-Březce [1980], Hvozdná [1981], Lukoveček [1982].

Lathyrus tuberosus L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Provodov [1944], Vítová [1972], Fryšták-Dolní Ves [1974], Lutonina [1975], Bratřejov [1975], Hrobice [1977], Slušovice [1980], Podkopná Lhota [1980], Zádveřice [1980], Ublo [1980], Kašava [1982], Gottwaldov-Malenovice [1982], Gottwaldov-Želechovice [1982], Gottwaldov-Březnice [1982].

Lilium martagon L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Gottwaldov-Želechovice [1944], Zádveřice [1945], Kostelec-Štípa [1947], Jasenná [1947], Vizovice [1947], Lutonina [1951], Gottwaldov-Lípa [1960], Luhačovice [1960], Bratřejov [1960], Chrastěšov [1960], Provodov [1968], Gottwaldov-Jaroslavice [1973], Lukoveček [1982], Hvozdná [1982].

Loranthus europaeus JACQ.: Gottwaldov-Zlín [1947], Kostelec-Štípa [1947], Gottwaldov-Louky [1965], Gottwaldov-Lípa [1970], Vizovice [1971], Gottwaldov-Příluky [1976], Zádveřice [1976], Gottwaldov-Mladcová [1978], Lutonina [1978], Gottwaldov-Březnice [1982].

Medicago falcata L.: Gottwaldov-Zlín [1943], Gottwaldov-Březni-

ce [1943], Jasenná [1974], Ublo [1974], Lutonina [1975], Zádveřice [1976], Hrobice [1977], Podkopná Lhota [1980], Lukov [1980], Vizovice [1980], Gottwaldov-Březnice [1980], Všemina [1981], Gottwaldov-Želechovice [1981], Gottwaldov-Kudlov [1981].

Melittis melissophyllum L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Kostelec-Štípa [1942], Vizovice [1946], Lutonina [1949], Jasenná [1949], Lhotsko [1949], Všemina [1949], Bratřejov [1949], Hvozdná [1964], Gottwaldov-Březnice [1964], Zádveřice [1964], Lukoveček [1973], Fryšták-Dol. Ves. [1973].

Origanum vulgare L.: Gottwaldov-Zlín [1940], Gottwaldov-Želechovice [1943], Provodov [1943], Zádveřice [1945], Lutonina [1966], Gottwaldov-Jaroslavice [1968], Slušovice [1972], Gottwaldov-Lípa [1972], Podkopná Lhota [1972], Vlčková [1973], Držková [1973], Jasenná [1974], Bratřejov [1975], Hrobice [1977], Gottwaldov-Březnice [1980], Gottwaldov-Lípa [1980], Kašava [1981], Lukov [1981].

Peucedanum cervaria [L.] LAPEYR: Vizovice [1944], Zádveřice [1976].

Picris hieracioides L.: Bratřejov [1947], Gottwaldov-Zlín [1948], Vizovice [1948], Zádveřice [1975].

Potentilla heptaphylla L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Provodov [1946], Vizovice [1961], Všemina [1969], Dešná [1969], Klečůvka [1971], Gottwaldov-Lípa [1971], Gottwaldov-Želechovice [1971], Gottwaldov-Březnice [1972], Lukoveček [1973], Gottwaldov-Malenovice [1973], Lutonina [1973], Jasenná [1974], Držková [1975], Vlčková [1975], Zádveřice [1975], Podkopná Lhota [1981], Gottwaldov-Kudlov [1982], Kašava [1982], Trnava [1982], Hrobice [1982], Hvozdná [1982].

Prunella laciniata [L.] L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Ublo [1948], Podkopná Lhota [1949], Fryšták [1949], Gottwaldov-Louky [1949], Bratřejov [1949], Dešná [1949], Všemina [1960], Jasenná [1960], Zádveřice [1965], Gottwaldov-Želechovice [1971], Hrobice [1977].

Reseda lutea L.: Gottwaldov-Zlín [1940], Gottwaldov-Louky [1976], Gottwaldov-Malenovice [1978], Gottwaldov-Lípa [1982], Vizovice [1982].

Rosa gallica L.: Provodov [1946], Gottwaldov-Zlín [1946], Gottwaldov-Želechovice [1946], Vizovice [1946], Gottwaldov-Mladcová [1947], Gottwaldov-Tečovice [1947], Jasenná [1948], Gottwaldov-Lípa [1964], Lutonina [1976], Hrobice [1977], Podkopná Lhota [1980].

Salvia verticillata L.: Gottwaldov-Zlín [1942], Vlčková [1943], Vizovice [1943], Bratřejov [1943], Zádveřice [1964], Gottwaldov-Želechovice [1964], Lutonina [1966], Jasenná [1966], Ublo [1974], Provodov [1975], Hrobice [1977], Trnava [1980], Gottwaldov-Březnice [1980], Podkopná Lhota [1981], Lužkovice [1982], Gottwaldov-Jaroslavice [1982].

Scabiosa ochroleuca L.: Gottwaldov-Tečovice [1948], Provodov

[1948], Otrokovice [1948], Gottwaldov-Malenovice [1949], Gottwaldov-Louky [1950].

Sedum maximum HOFFM.: Gottwaldov-Zlín [1943], Gottwaldov-Mladcová [1947], Vizovice [1947], Gottwaldov-Malenovice [1947], Podkopná Lhota [1949], Gottwaldov-Lípa [1964], Lukov [1965], Jasenná [1974], Dešná [1975], Gottwaldov-Louky [1976], Gottwaldov-Březnice [1980], Lutonina [1980], Zádveřice [1980], Vítová [1981].

Serratula tinctoria L.: Fryšták [1949], Gottwaldov-Želechovice [1967].

Sorbus torminalis (L.) CRANTZ: Gottwaldov-Želechovice [1946], Lutonina [1950], Dešná [1953], Chrastěšov [1960], Vizovice [1960], Gottwaldov-Malenovice [1973], Gottwaldov-Zlín [1973], Fryšták-D. Ves [1973], Gottwaldov-Jaroslavice [1974], Ublo [1980], Gottwaldov-Lípa [1981], Fryšták [1981], Hvozdná [1980], Lukov [1982].

Trifolium medium L.: Gottwaldov-Zlín [1940], Jasenná [1966], Zádveřice [1966], Gottwaldov-Želechovice [1969], Vizovice [1971], Podkopná Lhota [1971], Lukoveček [1973], Vlčková [1973], Držková [1973], Gottwaldov-Jaroslavice [1974], Bratřejov [1974], Lhotsko [1980], Gottwaldov-Březnice [1980], Hvozdná [1981], Ublo [1980], Trnava [1980], Lutonina [1980], Kostelec-Štípa [1980], Všemina [1981], Kašava [1982], Provodov [1982], Lužkovice [1982], Raková [1982].

Trifolium montanum L.: Gottwaldov-Zlín [1941], Vizovice [1946], Jasenná [1966], Zádveřice [1966], Lhotsko [1968], Gottwaldov-Želechovice [1970], Podkopná Lhota [1971], Gottwaldov-Jaroslavice [1974], Držková [1975], Bratřejov [1975], Gottwaldov-Přiluky [1976], Provodov [1976], Hrobice [1977], Lukov [1980], Lhotsko [1980], Gottwaldov-Březnice [1980], Všemina [1981], Chrastěšov [1971], Kašava [1982].

Trifolium ochroleucon HUDSON: Provodov [1948], Ublo [1948], Fryšták [1948], Gottwaldov-Želechovice [1949], Chrastěšov [1950], Gottwaldov-Kudlov [1950], Gottwaldov-Zlín [1950], Lužkovice [1951], Všemina [1960], Bratřejov [1961], Vizovice [1961], Kostelec-Štípa [1966], Lutonina [1966], Zádveřice [1966], Hrobice [1967], Trnava [1980], Podkopná Lhota [1980].

Teucrium chamaedrys L.: Zádveřice [1945]. Nejsevernější lokalita ve Vizovické vrchovině.

Verbascum blattaria L.: Gottwaldov-Prštné [1946], Gottwaldov-Tečovice [1948].

Veronica teucrium L.: Zádveřice [1945], Lužkovice [1951], Ublo [1974], Jasenná [1975], Gottwaldov-Zlín [1980], Hvozdná [1981].

Viola hirta L.: Gottwaldov-Zlín [1944], Kostelec-Štípa [1944], Vizovice [1945], Gottwaldov-Želechovice [1970], Gottwaldov-Mladcová [1972], Gottwaldov-Březnice [1972], Trnava [1975], Provodov [1975], Vlčková [1975], Všemina [1976], Držková [1976], Zádveřice

(1982), Slušovice (1982), Gottwaldov-Malenovice (1982), Gottwaldov-Lípa (1982).

Literatura:

DOSTÁL J. (1960): The phytogeographical regional distribution of the Czechoslovak Flora. — In: Sborn. Čs. Společ. Zeměp. Vol. 65. — Praha

KOLBEK J., NEUHÄSLOVÁ Z. a kol. (1982): Seznam vyšších rostlin, mechorostů a lišejníků střední Evropy v bance geobotanických dat BÚ ČSAV. — Průhonice

ŠMARDA J. (1963): Rozšíření xerothermních rostlin na Moravě a ve Slezsku. — Brno

Petr Batoušek

NOVÁ LOKALITA *TYPHA LAXMANNI* LEPECH NA MORAVĚ

Při návštěvě obce Spytihněv upoutal moji pozornost v porostu *Typha latifolia* ostrůvkovitý porost orobince nízkého vzrůstu, s úzkými listy a s krátkými palicemi samičích květů. Dne 14. 9. 1982 jsem znovu navštívil lokalitu a provedl jsem u tohoto orobince měření nejdůležitějších kvantitativních znaků a sebral jsem několik exemplářů. Ty jsem pak podle dostupných klíčů, které ve svých pracech uvádějí A. ČVANČARA et M. ŠOURKOVÁ (1973) a M. SMEJKAL (1981), určil jako *Typha laxmannii* LEPECH. Podle sebraných exemplářů potvrdila Marie Elsnerová z Oblastního muzea v Gottwaldově a později také RNDr. V. Skalický, CSc., že původní určení bylo správné. Je to tedy druhá lokalita na Moravě, vzdálená od lokality ve Vážanech u Kroměříže asi 16 km (H. ZAVŘEL, 1971).

Lokalita *Typha laxmannii* se nachází v katastru obce Spytihněv, naproti budovy železniční stanice, na okrese Gottwaldov v nadmořské výšce 200 m. Je to odvodňovací příkopa vedoucí podél kolejí, hluboká asi 50 cm. Nad tratí se zvedá asi 6 m vysoká stráž. Protože srážková voda, která stékala ze strážě, se zadržovala v kolejišti, byla před třemi až čtyřmi roky vyhloubena pod svahem podél kolejí odvodňovací příkopa a svah znovu upraven. Od doby úpravy terénu můžeme zde tedy datovat výskyt *Typha laxmannii*. V čase mé druhé návštěvy se v přírodě zadrželo asi 20 cm vody. Druh vytváří na dně příkopy hustý porost asi 140 exemplářů na malé ploše asi 3 m dlouhé a 1 m široké. V jeho blízkosti roste

Epilobium tetragonum, *Salix* sp., a *Typha latifolia* (?sterilní druh s listy až 22 mm širokými). Bylinné patro na svahu je ostrůvkovitě zapojené a tvoří ho tyto druhy: *Achillea* sp., *Artemisia vulgaris*, *Echium vulgare*, *Linaria vulgaris*, *Medicago falcata*, *Melilotus albus*, *M. officinalis*, *Trifolium pratense*, *T. arvense*, a *Verbascum thapsiforme*.

Srovnal jsem naměřené hodnoty nejdůležitějších kvantitativních znaků u rostlin ze Spytihněvy s hodnotami znaků rostlin uvedených v práci A. ČVANČARY et M. ŠOURKOVÉ (l. c.) a zjistil jsem u všech údajů menší či větší rozdíly. Na základě těchto rozdílů se domnívám, že v případě rostlin ze Spytihněvy jde o dobře vitální populaci. Vzhledem k malému počtu známých lokalit *Typha laxmannii* z území ČSSR a tím také nedostatečných znalostí o druhu, považuji za vhodné také připojit v přehledu naměřené hodnoty nejdůležitějších kvantitativních znaků. Pro přehlednost a možnost rychlého srovnání jsem přehled znaků zpracoval stejně, jak je uvedeno v práci A. ČVANČARY a M. ŠOURKOVÉ (l. c.). Měření jsem provedl u 30 exemplářů z populace asi 140 rostlin. Rostliny byly 110 až 125 cm vysoké, listy (již zaschlé) delší než samčí palice. Tvar samičí palice válcový s průměrem [17,5—] 19–21 mm.

Šířka listových čepelí v nejširším místě (mm)

4,0—4,4	4,5—4,9	5,0—5,4	5,5—5,9	6,0—6,5
3	0	9	6	12

minimum 4,0, maximum 6,5; rozmezí nejčastějších hodnot 5,6—6,0.

Oddálení samčí a samičí palice (mm)

11—15	16—20	21—25	26—30	31—35	36—40
3	7	9	6	2	3

minimum 15, maximum 40; rozmezí nejčastějších hodnot 20—32.

Délka samičí palice (mm)

50—59	60—69	70—79	80—89	90—100
1	2	13	13	1

minimum 55, maximum 90; rozmezí nejčastějších hodnot 70—85.

Délka samčí palice (mm)

120—129	130—139	140—149	150—159	160—169	170—179	180—189
1	3	7	6	8	4	1

minimum 125, maximum 189; rozmezí nejčastějších hodnot 140—175.

Poměr délky palic (♂ : ♀)

1,50—1,99	2,00—2,49	2,50—2,99
14	15	1

minimum 1,53, maximum 2,70; rozmezí nejčastějších hodnot 1,90 až 2,25.

Jak mi sdělil zaměstnanec železniční stanice ve Spytihněvi, bude terén v místě lokality *Typha laxmannii* v budoucnu znovu upraven, což může znamenat její zánik. I když jsem v okolí zatím nenalezl jinou lokalitu, nevylučuji další výskyt tohoto druhu v širším okolí, zejména v blízkosti četných slepých ramen řeky Moravy a vodou zatopených pískoven.

Literatura:

ČVANČARA A. et ŠOURKOVÁ M. (1973): Poznámky k rozšíření a variabilitě *Typha laxmannii* Lepech v Československu. — Preslia, Praha, 45: 265—275.

ČVANČARA A. et PILOUS Z. (1976): Dvě nové lokality druhu *Typha laxmannii* Lepech v ČSSR. — Zpr. čs. bot. Společ., Praha, 11: 27—29.

PILOUS Z. et HOUFEK J. (1970): Druhá lokalita *Typha laxmannii* Lepech v Československu. — Zpr. čs. bot. Společ., Praha, 5: 92—93.

SMEJKAL M. (1981): Komentovaný katalog moravské flóry. — Univerzita J. E. Purkyně, Brno.

ZAVŘEL H. (1971): Orobinec Laxmannův [*Typha laxmannii* Lepech] roste také na Moravě. — Zpr. čs. bot. Společ., Praha, 6: 162.

60 let geologa RNDr. Vladimíra Strnada

Geolog a paleontolog RNDr. Vladimír Strnad, který se 15. 7. 1984 dožil šedesáti let, prožil téměř celý svůj dosavadní život v Olomouci a také svou odbornou a vědeckou činnost spojil s olomouckým regionem. Narodil se na Kopečku u Olomouce, dětství však prožil na Ostravsku, kde byl jeho otec učitelem. Ostravsko, bohaté zkamenělinami, orientovalo chlapcův zájem na jejich sběr. Gymnázium vystudoval v Olomouci a po skončení války v roce 1945 začal studovat na brněnské univerzitě přírodopis a zeměpis, přičemž se specializoval na obory geologie a paleontologie. Studium ukončil obhajobou disertační práce z paleontologie, v níž zpracoval osteologické nálezy z Moravského krasu.

Po promoci pracoval krátký čas pod vedením profesora Zapletala v oblasti Zlatých Hor při ověřování možností obnovení těžby rud. Od konce roku 1949 přešel do Slezského studijního ústavu v Opavě jako geolog. Zde se věnoval intenzívně organizační práci při budování ústavu, ale nezapomínal ani na badatelskou a publikační činnost. Byl zároveň redaktorem Přírodovědeckého sborníku ostravského kraje.

Od 15. 5. 1951 začíná pracovat jako geolog v olomouckém muzeu, brzy nato reorganizovaném na Studijní a lidov ýchovný ústav kraje olomouckého, který rovněž pomáhal od základu vybudovat. Tento ústav fungoval jako iniciativní středisko pro zřizování nových kulturních institucí na Olomoucku (krajská hvězdárna, krajské nakladatelství, zoologická zahrada atd.). V ústavu, později přejmenovaném na Krajské vlastivědné muzeum, zastával funkci vedoucího přírodovědného odboru. V této své funkci redigoval přírodovědný oddíl Sborníku SLUKO, Zpráv SLUKO a KVM, zabýval se muzejní, vlastivědnou a osvětovou činností a intenzívně také spolupracoval s olomouckým KNV na řešení praktických úkolů v tehdejší olomouckém kraji. Nelze než obdivovat šíři jeho pracovního záběru v tomto období. V muzejnictví se zasloužil o vybudování depozitářů, sám sbíral a zejména dokázal zainteresovat na sběru celou řadu amatérských spolupracovníků. Na druhé straně získal ke spolupráci s ústavem významné odborníky z pražských a brněnských pracovišť. Jeho dílem je i oživení zájmu o sběr a výzkum ledovcových souvků u nás po 2. světové válce.

V muzeologických otázkách, např. při tvorbě expozic, pomáhal okresním a místním muzeím v kraji. Má zásluhu na prozkoumání a zpřístupnění severomoravských jeskyní, zvláště jeskyně Na Poomezí u Dolní Lipové. S kolektivem spolupracovníků připravil již počátkem padesátých let návrh na zřízení Jesenického národního parku, projekt, který byl realizován za jiných podmínek až mnohem později a byl v ochraně přírody průkopnický. Koncepce velkého ústavu, který by zajišťoval vědeckou i kulturní činnost v rámci kraje, byla později pozměněna. V roce 1958 přechází dr. Strnad jako praktický geolog do Agroprojektu Olomouc. Od začátku šedesátých let se věnuje zcela řešení inženýrskogeologických úkolů a to též ve Stavo projektu, Obchodním projektu, Geoindustrii a posléze v projekčně organizačním ústavu Závodů těžkého strojírenství v Olomouci. Odtud odchází po těžké nemoci v roce 1983 do důchodu.

Publikační činnost dr. Strnada, ohraničená léty 1949—1963, je rozsáhlá. V paleontologii se zabýval kvartérní osteologií, zejména však výzkumem trilobitové fauny, a to jak z redeponovaného materiálu ledovcových uloženin, tak z moravského devonu a karbonu. Nejvýznamnější jsou monografie trilobitového společenstva z Horního Benešova. Jubilantovy zásluhy byly oceněny i pojmenováním druhového taxonu jeho jménem (*Benesovella strnadi* CHLUPÁČ). V příležitostných zprávách se zabýval i jinými živočišnými skupinami. Z geologických témat převažují práce věnované krasu, hydrogeologii a inženýrské geologii. Kromě odborných článků, uvedených v soupisu publikovaných prací, zveřejnil dr. Strnad desítky informativních zpráv, recenzí a novinových článků. Pro naučný geologický slovník z let 1960—61 zpracoval některá hesla z moravského devonu a kar-

bonu. Počet nepublikovaných posudků a zpráv jde do několika tisíců.

Soupis publikovaných odborných prací RNDr. Vladimíra Strnada:

- STRNAD V. (1949): K nálezům kostí v jeskyních. — Čs. kras, 2, s. 47, Brno.
— (1949): Fauna Barové jeskyně pod Krkavčí skálou u Adamova. — Čs. kras, 2, s. 127—123, Brno.
— (1949): Nová jeskyně na Stránské skále u Brna. — Čs. kras, 2, s. 326, Brno.
— (1949): Krasové zjevy Na pomezí a v Zíghartících. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 10, 3, s. 272—273, Opava.
— (1949): Dva paleobiologické doklady z Barové jeskyně u Adamova. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 10, 4, s. 410—412, Opava.
— (1949): Ochrana bludných balvanů Státním památkovým úřadem. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 10, 4, s. 412—413, Opava.
— (1949): Geologický a mineralogický průzkum v listopadu a prosinci 1949. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 10, 4, s. 413—414, Opava.
— (1950): Krápníky z bahenní železné rudy ve starých štolách. — Čs. kras, 3, s. 61—62, Brno.
— (1950): Jeskyně Na pomezí u Dolní Lipové (list spec. mapy 3958 Jeseník). — Čs. kras, 3, s. 282, Brno.
— (1950): Krasové zjevy ve vápencových ostrůvcích v okolí Zlatých Hor. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 11, 1, s. 5—15, Opava.
(Zvláštní otisk: Slezský studijní ústav v Opavě, 1950)
— (1950): Krápníkové jeskyně Na pomezí. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 11, 1, s. 93—95, Opava.
— (1950): Slavnostní otevření jeskyň Na pomezí u Dolní Lipové. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 11, 1, s. 125, Opava.
— (1950): Zpráva o geologickém mapování holocenních usazenin řeky Odry mezi Ostravou a Bohumínem. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 11, 2—3, s. 173—175, Opava.
— (1950): Křemenný štěrk u Chuchelné (okr. Hlučín). — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 11, 2—3, s. 268, Opava.
— (1950): Nález plistocenní kosti v býv. Lundwallově pískovně v Opavě. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 11, 2—3, s. 268—269, Opava.
— (1951): Jeskyně Na pomezí. Jesenický kras. 16 s. Čedok Praha.
— (1951): Bludné balvany v Ostravském kraji. Okolí Bohumína. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 12, 1, s. 131—133, Opava.
— (1951): První kostní nálezy a některé zvláštní formy sintrové výzdoby v jeskyních Na pomezí u Dolní Lipové na Jeseníku. — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 12, 2, s. 162—169, Opava.
— (1952): Zbrašovské aragonitové jeskyně. Hranický kras. 15 s., Čedok Praha.
— (1952): Krasové zjevy v nekrasových oblastech. — Čs. kras, 5, s. 156—157, Brno.
— (1952): Jeskynní perly v jeskyních Na Pomezí u Dolní Lipové (okr. Jeseník). — Přírodov. sbor. ostrav. kraje, 13, 1—2, s. 270—271, Opava.
— (1952): Krajská zoologická zahrada. — Zpr. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 10, s. 3—4, Olomouc.
DOSEDLA J.—STRNAD V. (1953): Výzkum hranické propasti. — Zpr. stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 23, s. 8, Olomouc.
STRNAD V. (1953): Jubileum významného spolupracovníka SLUKO. — Zpr. stud. lidových. úst. kraje Olomouc, SLUKO, č. 24, s. 1—2, Olomouc.

STRNAD V.—VOSYKA S. (1954): Padesát let prof. dr. Karla Zapletala. (S bibliografií). — Sbor. stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A, 1/1951—1953, s. 61—72, Olomouc.

STRNAD V. (1954): Osteologický nález na Sovinci, list spec. mapy 4058 (Předběžná zpráva). — Sbor. stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A, 1/1951—1953, s. 73—76, Olomouc.

— (1954): Nález zbytku nosorožce v Javoříčském kraje, list spec. mapy 4158 (Předběžná zpráva). — Sbor. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A.1/1951—1953, s. 77—79, Olomouc.

STRNAD V.—KALABIS V. (1954): Fauna východního devonského pruhu Šternberk — Horní Benešov. — Trilobita I. — Sbor. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A, 1/1951—1953, s. 81—87, Olomouc.

STRNAD V. (1954): Krajské výzkumné středisko. — Zpr. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 38, s. 5, Olomouc.

— (1954): Vytvoření přírodovědeckých expozic ve vlastivědných muzejích. — Zpr. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 39, s. 1—4, Olomouc.

— (1955): Neogenní jílky v Určicích na Prostějovsku. — Zpr. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 47, s. 6, Olomouc.

— (1955): Nález neogenních makrofosilií v Olomouci. — Zpr. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 48, s. 7, Olomouc.

— (1955): První nález trilobita v grygovských vápencích. — Zpr. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, č. 48, s. 7—8, Olomouc.

— (1956): Základní geologický přehled zájmové oblasti olomoucké pro urbanisty. — Sbor. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A, 2/1954, s. 59 až 68, Olomouc.

— (1956): Aulacopleurinae (ANGELIN, 1854) emend. PŘIBYL 1947 (Trilobitae) v devonu od Horního Benešova, kraj Ostrava. — Sbor. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A, 2/1954, s. 73—82, Olomouc.

— (1956): Rod Typhloproetus Freech M. S., 1909. in R. RICHTER, 1913, v grygovských vápencích. — Sbor. Stud. lidových. úst. kraje Olomouc. SLUKO, odd. A, 2/1954, s. 83—90, Olomouc.

— (1956): Rozčlenění studijních sbírek z anorganických oborů přírodních věd v našem ústavu. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 57, s. 19—21, Olomouc.

— (1956): Geologické a hydrogeologické poměry zájmové oblasti olomoucké. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 59, s. 47—48, Olomouc.

— (1956): Přírůstky sbírek paleontologického oddělení KVM v prvním pololetí 1956. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 61, s. 66, Olomouc.

— (1956): Harpes neogracilis R. et E. RICHTER, 1924, nový trilobit v československém devonu. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 64, s. 104—105, Olomouc.

— (1956): Výskyt trilobita Chasmops odini (EICHWALD, 1840) z baltského ordoviku v souvcích v Olomouckém kraji. — Zpr. Kraj. vlastivěd. Muz. v Olomouci, č. 66, s. 130—131, Olomouc.

— (1956): Dechenella (Basidechenella) dombroviensis (GÜRICH, 1896) — další nový trilobit z moravského devonu. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 66, s. 136, Olomouc.

-- (1956): Zamětky po technice roboty v paleontologických kolekcijích. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, Extraordinary Number, s. 8—9, Olomouc.

STRNAD V.—WINKLER J. R. (1956): Holotypes by District Museum Olomouc Workers. — Zpr. Kraj. vlastivěd. Muz. v Olomouci, Extraordinary Number, s. 13, Olomouc.

STRNAD V. (1956): Přehled geologických poměrů. (Okolí Majetína). — Acta Univ. Palackianae Olomouensis, Suppl. 1, s. 41—42, Olomouc.

— (1957): O devonských trilobitech z Horního Benešova. — Sbor. Ústř. Úst. geol., Odd. paleont., 23, s. 433—473, Praha.

— (1957): Přírůstky sbírek paleontologického oddělení KVM v druhém pololetí 1956. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 68, s. 16, Olomouc.

— (1957): Největší rozšíření pleistocenního ledovce a další nový trilobit pro CSR ze sandrových písků. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 70, s. 39 až 40, Olomouc.

— (1957): Dva nejznámější trilobiti z Čelechovic a k chystané ochraně této lokality. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 71, s. 55—56, Olomouc.

— (1957): Prof. Dr. Rudolf Richter zemřel. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 71, s. 80, Olomouc.

— (1957): O Chabíčově, důležitém moravském nalezišti devonských zkamenělin. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 72, s. 71—72, Olomouc.

— (1957): K padesátinám Ferdinanda Prantla. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 73, s. 89—90, Olomouc.

— (1957): Nomenklatorická pravidla a severský trilobit od Vidnavy. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 73, s. 91, Olomouc.

SLÁDEK R.—STRNAD V. (1957): O nálezu pyromorfitu v Horním Benešově. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 74, s. 112—113, Olomouc.

BARTH V.—STRNAD V. (1957): O dalších nalezištích devonské fauny ve šternbersko-hornobenešovském pruhu. — Zpr. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 74, s. 113 až 114, Olomouc.

STRNAD V. (1957): Další nález trilobita r. Harpes Goldfuss, 1939 v hornobenešovském devonu. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 75, s. 128, Olomouc.

— (1957): Zkameněliny na Zábřežsku. — Sev. Morava, sv. 2, s. 7—12, Zábřeh.

— (1958): Trilobiti z glaciáluviálních šterkopísků od Vidnavy. — Čas. Mineral. Geol., 3, 3, s. 318—327, Praha.

— (1958): První nálezy zbytků hyolithidů od Horního Benešova (Předběžná zpráva). — Sbor. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, odd. A, 3/1955, s. 47—48, Olomouc.

DOSEDLA J. STRNAD V. (1958): Poznámky ke geomorfologickému vývoji Hranické propasti. — Sbor. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, odd. A, 3/1955, s. 59 až 74, Olomouc.

STRNAD V. (1958): Padesát let akademika — korespondenta Ferdinanda Prantla. (s bibliografií). — Sbor. kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, odd. A, 3/1955 s. 103 až 120, Olomouc.

— (1958): Přemyslovice — nové naleziště miocenních zkamenělin. — Zpr. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, č. 44—45, Olomouc.

— (1959): Spodnokarbonští trilobiti ve sbírkách olomouckého muzea. — Sbor. Kraj. vlastivěd. muz. v Olomouci, odd. A, 4/1956—1958, s. 101—104, Olomouc.

— (1960): Calceola sandalina in the Devonian near Horní Benešov. — Přírodov. Čas. slezský, 22, 1, s. 123—124, Opava.

— (1960): O devonských trilobitech z Horního Benešova II. — Přírodov. Čas. slezský, 21, 3, s. 335—354, Opava.

STRNAD V.—SLÁDEK R. (1960): Nálezy sádrovce v Olomouci. — Zpr. Vlastivědný úst. v Olomouci, č. 92, s. 230—231, Olomouc.

STRNAD V. (1961): Zpráva o nálezu morénových sedimentů halštrovského zalednění v Bohuslavicích, okr. Opava. — Přírodov. Čas. slezský, 22, 3, s. 432, Opava.

— (1961): Hydrogeologické poměry v olomouckém starém městě. — Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 91, s. 208—209, Olomouc.

— (1961): Příspěvek k poznání kvartéru olomoucké pánve. — Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 95, s. 8—11, Olomouc.

— (1962): Poznámka o silurských ostrakodových vápencích z morénových štěrkopísků na Hlučínsku. — Přírodov. Čas. slezský, 23, 3, s. 375, Opava.

STRNAD V. BARTH V. (1962): Nové nálezy tentakulitů v šternbersko-hornobenešovském pruhu. — Sborník. Vlastivěd. muz. v Olomouci, odd. A, 5/1962, s. 5 až 11, Olomouč.

STRNAD V. (1962): Poznámka o valounech s faunou kambrického stáří ze souvků. — Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 98, s. 12—13, Olomouč.

— (1962): Mocnost neogénu ve východních částech města Olomouce. — Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 99, s. 23, Olomouč.

— (1962): Přírůstky do paleontologických sbírek Vlastivědného ústavu v Olomouci v r. 1961. — Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 99, s. 23, Olomouč.

— (1962): Skalní sesuv v Rozstání. — Kulturní zpravodaj, 8, č. 8. str. 140—142, Prostějov.

— (1962): K výskytu scutelloidních trilobitů v Čelechovickém devonu. — Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 101, s. 24, Olomouč.

— (1963): Skandinávští trilobiti ze souvků z ČSSR ve sbírkách Vlastivědného ústavu v Olomouci. Odb. přír. Věd, Zprávy č. 1, 22 s., Vlastivěd. ústav Olomouč.

STRNAD V.—KALABIS V. (1963): O prvním nálezu miocenních korálů ve Slavoníně u Olomouce. Zpr. Vlastivěd. úst. v Olomouci, č. 108, s. 15—18, Olomouč.

Zdeněk G á b a — Ilja P e k

Petr B a t o u š e k

ZAJÍMAVÁ LOKALITA TEPLOMILNÝCH DRUHŮ ROSTLIN NA OKRESE GOTTWALDOV (BÍLÉ KARPATY)

Při průzkumu květeny Gottwaldovského okresu v letech 1978—83, jehož hlavním cílem bylo vytipování zachovalých částí přírody pro vypracování návrhu na jejich ochranu, jsem našel v jižní části okresu zajímavou lokalitu teplomilných druhů rostlin. Nachází se 3 km východně od obce Nedašov na jihovýchodním úklonu kóty Vysočka (660 m) v závěru doliny potoka Hrušovky v nejsevernější části pohoří Bílých Karpat. Od vrcholu Vysočky, porostlé listnatými lesíky, se mírně svažuje suchá a výslunná stráň s četnými terénními sníženinami, prostoupená skupinami keřů a solitérními stromy.

Geologický podklad tvoří karpatský flyš. Ten na lokalitě vystupuje na několika místech až na povrch terénu. Území spadá podle regionálního fytogeografického členění do okresu Bílé Karpaty lesní.

Některé druhy z této lokality byly již zveřejněny J. TOMÁŠKEM (TOMÁŠEK, 1976, 1977), byla však nalezena řada dalších zajímavých druhů, které zaslouží publikování.

Nomenklatura druhů (taxonů) je převzata podle J. DOSTÁLA (DOSTÁL, 1982).

Nejvýznamnějším druhem je zde *Iris graminea*, který v severní části Bílých Karpat byl nalezen poprvé. Podle ústního sdělení dr. M. Elsnerové nachází se nejbližší lokalita tohoto druhu poblíž obce Sidonie, avšak již na Slovensku. Stanovištěm jsou vlhčí terénní sníženiny. V r. 1983 zde vykvetl asi ve 20 exemplářích.

Swida australis je další významnou rostlinnou v údolí Hrušovky. Na lokalitě se vyskytuje vzácně, těžiště výskytu je ve střední a spodní části údolí. Spolu se *Swida sanguinea* a křížencem *Swida x hungarica* roste roztroušeně kolem břehů potoka při okrajích lesních porostů a také na křovinatých mezích a lesních lemech v celém území.

Hippocrepis comosa zde našel J. TOMÁŠEK (TOMÁŠEK, 1976). Výskyt tohoto druhu podtrhuje význam lokality, na níž jsem ověřil hojnější populaci; jinak jde o taxon vzácný pro Moravu. Dosud byla podkovka nalezena jen na třech lokalitách (Nedašov, Nedašova Lhota a Valašské Klobouky). Je druhem původním, zasahujícím k nám z Pováží. V naší oblasti osídluje suchá, výslunná stanoviště, místy kamenitá až suťovitá.

Dalšími teplomilnými druhy na lokalitě jsou: *Amoria montana*, *Anthericum ramosum*, *Asperula cynanchica*, *Betonica officinalis*, *Campanula glomerata*, *Cirsium acaule*, *C. canum*, *C. x freyerianum* (*C. acaule x pannonicum*) *Crepis praemorsa*, *Dianthus carthusianorum*, *Dorycnium herbaceum*, *Gentianopsis ciliata*, *Geranium sanguineum*, *Inula hirta*, *I. salicina* subsp. *salicina*, *I. x rigida* (11. 7. 1982 první nález v okrese Gottwaldov), *Laserpitium latifolium*, *Margarospermum purpureocoeruleum*, *Melittis melissophyllum*, *Peucedanum cervaria*, *Potentilla alba*, *Prunella laciniata*, *Pulmonaria mollis* subsp. *mollis*, *Pyretrum corymbosum*, *Rhinanthus alectorolophus*, *Serratula tinctoria*, *Teucrium chamaedrys*, *Trifolium alpestre*, *T. rubens* (11. 7. 1982 — první nález v okrese), *Tretorhiza cruciata*, *Tragopogon orientalis*, *Veronica teucrium* a *Vincetoxicum hirsutaria*.

Kromě teplomilných druhů lze jmenovat alespoň tyto významnější taxony: *Aquilegia vulgaris*, *Aremonia agrimonoides*, *Ajuga genevensis*, *Cephalanthera longifolia*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*, *Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*, *Daphne mezereum*, *Genista tinctoria*, *Juniperus communis*, *Lilium martagon* subsp. *martagon*, *Melampyrum cristatum*, *Molinia coerulea*, *Orchis mascula* subsp. *mascula*, *Phyteuma spicatum*, *Polygala comosa*, *Polygonatum verticillatum*, *Primula veris*, *Salvia glutinosa*, *Traunsteinera globosa*, *Valeriana officinalis* subsp. *officinalis*.

Výskyt druhů, v článku uváděných, není vyčerpávající, neboť snahou této studie je vzbudit zájem odborníků o tuto zajímavou oblast, tj. oblast Valašského průsmyku, skupiny Holého vrchu (830 m) a okolí Valašských Klobouk. V této oblasti lze nalézt další zajímavé druhy

xerothermní květeny, jako *Cucubalus baccifer* u Bohuslavic n. Vl. (TOMÁŠEK, 1970), *Cerinth minor*, *Cornus mas*, *Blysmus compressus*, *Nonea pulla* mezi Brumovem a Val. Klobouky (B. SLAVÍK, 1973), *Festuca filiformis* v okolí Brumova, Nedašova a Nedašovy Lhoty (S. STANĚK, 1925), *Rosa gallica*, *Pseudolysimachion orchideum*. V minulosti tu z teplomilných druhů čeledi vstavačovitých rostly *Cypripedium calceolus* u Val. Klobouk, *Ophrys fuciflora* z okolí obcí Štěpán a Bylnice, *Orchis tridentata* mezi Val. Klobouky a Brumovem (všechny údaje z herbáře v Gottwaldově a z fotografické pozůstalosti MUDr. A. Richtera, nepublikováno).

V nedávné minulosti byly nespočetné, druhově bohaté jednosečné karpatské louky a extenzivně využívané pastviny přeměněny dílem na ornou půdu, dílem na pastevní areály (chemicky ošetřované) a méně přístupná místa zalesněna smrkem. Neporušené části přírody jsou stále řidším jevem a není pochyb o tom, že zaslouží větší pozornosti. Popisovaná lokalita přiléhá svým severním okrajem k orné půdě a v západní části k rozsáhlému pastevnímu areálu. Úlet chemikálií při leteckém ošetřování okolních ploch může být důvodem, proč došlo ke snížení početních stavů v populacích vstavačovitých a k vymizení druhu *Orchis militaris*, nalezeného zde v r. 1975 (TOMÁŠEK, 1977). Část lokality o ploše 6,5 ha byla vyhlášena jako chráněné území. Ani tím však ještě není do budoucna dostatečně zajištěna ochrana lokality, zvláště s přihlédnutím k dosud používané agrotechnice na okolních zemědělských plochách. Lokalita je zároveň součástí Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty.

Literatura:

- DOSTÁL J. (1982): Seznam cévnatých rostlin květeny československé. — 408 p., vyd. Pražská botanická zahrada, Praha.
- SLAVÍK B. (1973): Rozšíření některých druhů rostlin v ČSR. III. — Zpr. Čs. Bot. spol., Praha, 8: 157—167.
- STANĚK S. (1926): Příspěvek ku květeně jižní části Moravských Karpat. — Sbor. Klubu přírodověd., Brno, 8 (1925): 103—107.
- ŠMARDA J. (1963): Rozšíření xerothermních rostlin na Moravě a ve Slezku. — Brno.
- TOMÁŠEK J. (1970): Třetí příspěvek ke květeně jihovýchodní a východní Moravy. — Zpr. Čs. bot. spol., Praha, 5: 184—187.
- TOMÁŠEK J. (1976): Nová lokalita *Hippocrepis comosa* L. na Moravě. — Ibid., 11: 48.
- TOMÁŠEK J. (1977): Příspěvek ke květeně východní a jihovýchodní Moravy IV. — Ibid., 12: 35—43.

Adresa autora: Petr Batoušek, U Trojáku 4644, Gottwaldov 5, 760 05.

K NEDOŽITÝM DEVADESÁTINÁM ING. JAKUBA PALÁSKA

Ing. Jakub Palásek, známý fytopalog a entomolog, původem z Ivanovic na Hané (nar. 25. července 1894) by se byl dožil loňského roku 90 let.

Jeho životní osudy i vědecká činnost byly již dříve — u příležitosti jubilačních 80. narozenin v roce 1974 podrobně popsány a zhodnoceny doc. dr. Vítězslavem BÍČÍKEM, CSc., v časopise Živa i v zahraničí — viz (2). Stručně zopakujme si odtud nejdůležitější data jeho života:

Po maturitě na bývalé Hospodářské škole v Přerově dal se zapsat na Vysokou školu zemědělského inženýrství v Brně, kterou ukončil v roce 1923 a získal tak titul zemědělského inženýra.

Následujících 15 let až do roku 1938 působil jako fytopatolog a entomolog ve Státní zemědělské stanici v Opavě, od roku 1938 až do března 1951 byl vedoucím fytopatologem a entomologem ve Státní výzkumné stanici zemědělské v Olomouci a v této práci pak dále pokračoval v nově zřízeném Výzkumném ústavu zelinářském v Olomouci, kde působil až do svých 61 let v roce 1955.

V dalších sedmi letech důchodu ing. Palásek nezahálel, ale vedle své oblíbené entomologie byl velmi užitečný i naší studující mládeži. V té době rovněž zásobil mnoho škol Olomouckého okresu velmi cennými kolekcemi hmyzu a to zejména zemědělských, lesních a ovocnářských škůdců.

Po dovršení 68 let byl znova reaktivován a od podzimu r. 1962 působil jako vědecká síla na katedře zoologie Univerzity Palackého v Olomouci. Zde vedle své vlastní vědecké činnosti se věnoval se značnou energií i výchově a výuce mladých adeptů vědy. Pomáhal jim odbornou radou při diplomových pracích jichž byl i objektivním konsultantem. Mezi studenty byl i jinak oblíben pro svou otevřenou laskavou povahu i příkladný smysl pro čestné jednání. V dnes tak obsáhlém vědním oboru naučil je rychle se orientovat, takže pod jeho vedením postupně pronikali do determinace v příslušných hmyzích čeledích.

Odborníkům je jistě známo, jak těžké je současně ovládat dnes tak obsáhlé obory jako je fytopatologie a entomologie. Ing. Paláskovi se to znamenitě dařilo.

Jako fytopatolog předvídal již daleko dříve to, co je nám dnes všem již tak samozřejmé — to je hrozné nebezpečí některých drastických a ne dost uvážených zásahů člověka do odvěkých přírodních zákonitostí a dění. Naproti tomu však byl vždy zastáncem rozumné a racionální ochrany zemědělských a ovocnářských plodin. Vybudoval síť dobře instruovaných zpravodajů, s nimiž byl v těsném osobním kontaktu, což mu umožňovalo závčas upozorňovat na nejdůležitější škodlivé činitele a předcházet tak přírodním kalamitám polních plodin a ovocných i zeleninových kultur. Vedl též časově náročnou poradenskou službu spojenou s exkurzemi do polí a ovocnářských zahrad. Zveřejnil na 250 vědeckých a populárně vědeckých článků s fytopatologickou a entomologickou tematikou. Při té příležitosti možno vzpomenout olomouckého fytopatologa MUDr. Lva Fr. Černíka publikujícího v období mezi oběma válkami, jehož byl důstojným pokračovatelem.

Hlavním koníčkem ing. Paláska byla však již od jeho studentských let entomologie. Za svůj život nashromáždil sbírku nejrůznějších řádů hmyzu která obsahovala nad 200 tisíc exemplářů. Většina československých entomologů tuto sbírku znala a jeho nálezy jsou dodnes v odborných publikacích citovány. Sám byl výborným determinátorem a v mnoha řádech hmyzu se výborně orientoval. Vedle zveřejnění několika původních prací ostatní jeho práce zabývaly se vesměs biologií škodlivého hmyzu v zemědělství i sadářství.

Rovněž za svého působení na katedře zoologie pořídil jedinečnou srovnávací sbírku hmyzu, která se těší obdivu našich i zahraničních hostů katedry. Úspěšně spolupracoval i na státním výzkumném úkolu „Výzkum regulace vývoje a populační dynamiky u hmyzu“. Vedle odborné pomoci studentům na katedře pomáhal i studentům středních škol, obětavě je zaučoval do praktik entomologie, lovu, preparace i evidence druhů včetně tak potřebných instrukcí ochrany naší zoofauny.

Vedle těchto zásluh o entomologickou a fytopatologickou vědu vděčně vzpomínáme i jeho obětavé činnosti spolkové v Biologickém kroužku při Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci — původně při „Studijním a lidovévýchovném ústavu kraje Olomouckého“ (SLUKO). Ing. Jakub Palásek stál u jeho kolébky. Na památné zakládající schůzi 26. května 1955 je uváděn jako jeden ze šestnácti zde přítomných zakládajících členů. Po následujících 9 let byl místopředsedou kroužku a působil zde jako poutavý přednášeč i vedoucí jednotlivých exkursí. Tak jen v prvních deseti letech trvání kroužku — kdy byla jeho činnost hodnocena a písemně zachycena přednesl zde ing. Palásek 13 odborných přednášek a vedl 6 entomologických exkursí. O jeho široké zájmové oblasti svědčí tematika jednotlivých přednášek. Z hmyzu přednášel o zobonosech, zlatěnkách, čmelácích, pestřenkách, ovádech, mouchách roupcích, zlatohlávcích, kožojedech, kožešinožroutech, rušnicích aj. V těchto oborech bylo i těžiště jeho soukromých sbírek. Jak patrně, jsou to čeledi málo populární a konvenčně líbivé a teprve, když jsme si pod lupou prohlíželi vzorně preparované exempláře odhalili jsme i my skrytou krásu mnohých těch „much“.

Často bylo možno se s ing. Paláskem setkat při lovu ve volné přírodě a jeho asketická, stoická postava obdivuhodně i v pokročilém věku vzdorovala letnímu slunečnímu žáru a jiným rozmarům počasí. Pro příznivce přírody měl vždy otevřené srdce a nikdy nedal na jevo, že by ho přítomnost náhodného zvědavce rušila. Velmi rád se rozhovořil o svých sběrných cestách na jižní a východní Slovensko, které podnikal se svým přítelem — známým lepidopterologem a tehdejšími předsedou Biologického kroužku Miloslavem Kudlou. Kroužek měl tenkrát podstatně méně členů než v současné době a referáty o těchto sběrech měly hřejivý rodinný ráz.

Náš biologický kroužek dal nám prožít mnoho pěkných chvil a prosvětlil nám mnohou šed běžného života. Připomeňme si proto těch, kteří se o to zasloužili tolik, jako ing. Palásek a uchovejme si je nadále ve vděčné paměti!

P r a m e n y :

Osobní rozhovor a písemná zpráva paní Milady Paláskové, manželky ing. Paláska. Zde získána též hlavní životopisná data (narozen 25. 7. 1894 v Ivanovicích na Hané, zemřel v Olomouci 19. 3. 1980).

BIČÍK Vítězslav: Ing. Jakub Palásek osmdesátníkem. Živa 5/1974.

BIČÍK Vítězslav: Koncept proslovu dr. Bičíka, CSc., u příležitosti pohřbu ing. Paláska. Zapůjčeno dr. Bičíkem.

ŠULA Bohumil — ROZTOMILÝ Alois: „Biologický kroužek při Vlastivědném ústavu“. Tuto publikaci u příležitosti desetiletého trvání kroužku vydal v roce 1965 tehdejší Vlastivědný ústav v Olomouci.

Adresa autora: ing. František Chaloupka, 772 00 Olomouc, Jakoubka ze Stříbra 5.

Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, č. 231
Vydalo Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci, nám. Republiky 5/6,
Olomouc 771 73
Odpovědný redaktor RNDr. Vlastimil Tlusták.
Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod 11, tř. Lidových milicí č. 5
Olomouc.
Rukopis odevzdán do tisku 15. června 1984, Reg. zn. RM 134
© KVM Olomouc

1

2

3

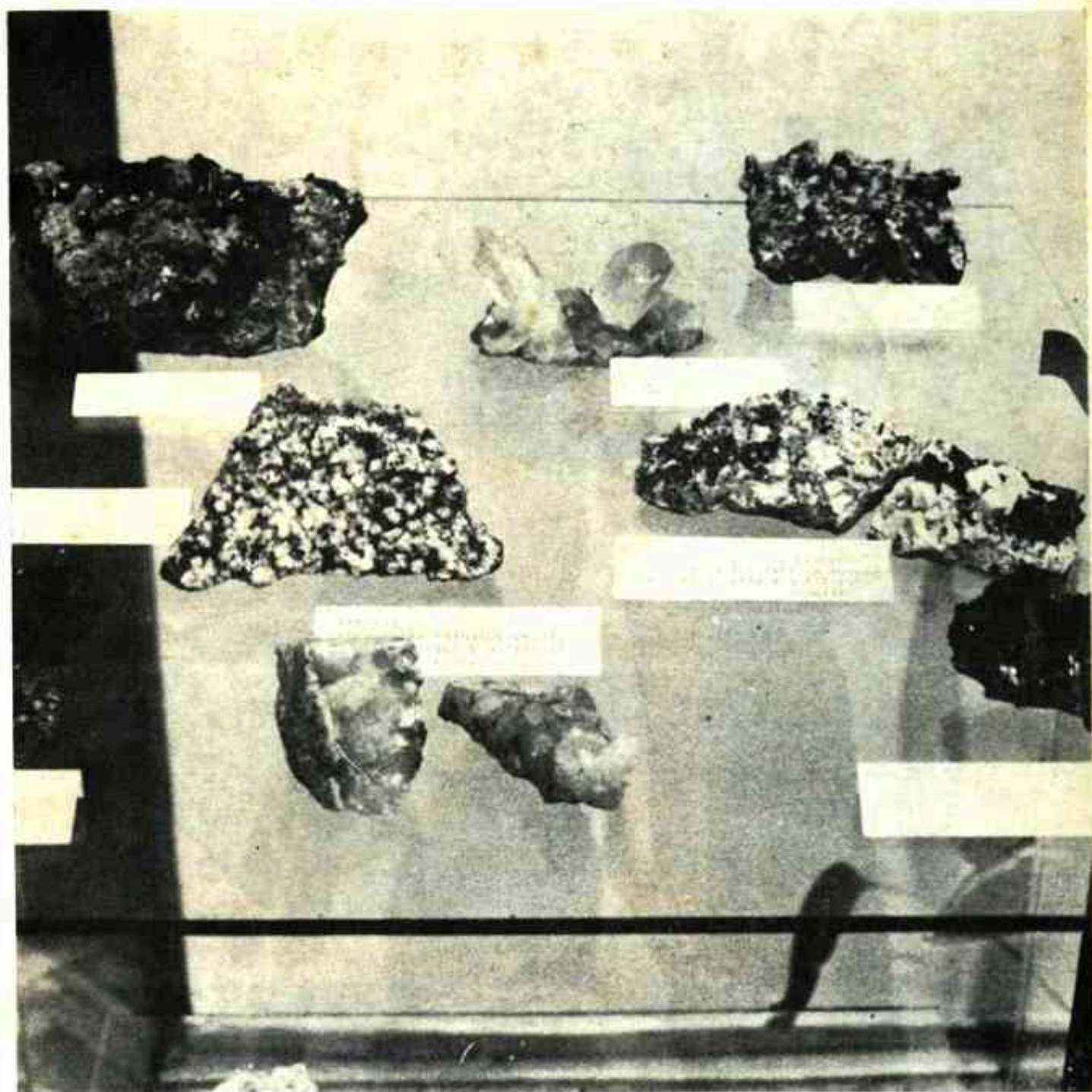

4

5

Encrinurus punctatus (Wahlenberg, 1821), (K článku I. Pek-J. Vaněk)

Obsah

A. KUPKOVÁ, Příspěvek ke stratigrafii miocenních sedimentů na lokalitě Slatinky	1
I. PEK — J. VANĚK, Encrinurus punctatus [WAHLENBERG, 1821] z glaciofluviálních uloženin od Píště u Hlučína	7
J. ZIMÁK, Nález supergenní síry v Ludmírově	9
J. STARÝ, Doplnky k faunistice čeledi Cylindrotomidae (Diptera) v Československu	10
J. TOMÁŠEK, Pronikání teplomilné flóry do povodí Dřevnice (okres Gottwaldov)	14
P. BATOUŠEK, Nová lokalita Typha laxmanni LEPECH na Moravě	20
Z. GÁBA — I. PEK, 60 let geologa RNDr. Vladimíra Strnada	22
P. BATOUŠEK, Zajímavá lokalita teplomilných druhů rostlin na okrese Gottwaldov (Bílé Karpaty)	27
F. CHALOUPKA, K nedožitým devadesátinám Ing. J. Paláska	30